

dr. H. Krizman oz. dr. Edo Luki-
nič in dr. Svitislav Popović).
5. Ostala ministrstva še niso dolo-
čena. V vlado vstopijo med drugimi be-
ogradski posl. dr. Božo Maksimo-
vič, Marko Trifković kot namest-
nik Nikole Pašića, Marko Gjurčić
in drugi. Za ev. vstop demokratov je
prihrajeno gotovo število mest.
— Beograd, 6. novembra. (Izv. Ob
12.30.) Danes sta bila na dvoru samo
skupščinski predsednik Ljuba Jovano-
vič in Marko Trifković. Drugi politiki

niso bili sprejeti. Marko Trifković je
kralju poročal o vprašanju razpisa volit-
ev odnosno o razpustu skupščine. Pr-
votno so računali, da bo nova vlada v
skupščini spravila pod streho še inva-
lidski zakon, nakar naj bi sledil razpust
skupščine. Bolj verjetna je verzija, da
nova volilna vlada P. P. takoj po sesta-
vi in zaprisegi prevzame tekoče držav-
ne posle in objavi kraljev ukaz o raz-
pustu skupščine.
Vlada na to razpiše volitve za prvo
polovico meseca februarja leta 1925.

Coolidge - prezident ameriških držav.

— New York, 5. novembra. (Reu-
ter.) Coolidge je zopet izvoljen za pre-
sednika.

— New York, 5. novembra. (Reu-
ter.) General Charles Dawes je izvoljen
za podpredsednika. Za guvernerja dr-
žave Texas je izvoljena ga. Ferguson.

— Pariz, 5. novembra. (Havas.)
»New York Herald« javlja, da je med
ameriškiimi volitvami na mnogih krajih
prišlo do izrednih spopadov. Iz mnogih
držav javljajo o resnem kaljenju javne-
ga reda. V Chicagu je bila ubita pri iz-
gredih ena oseba in neki stražnik težko
ranjen, 11 oseb so aretirali. Na volišču
v Lexingtonu je volitve nadzirajoči
sodnik v prepiru smrtonovarno z re-
volverskim strelom ranil dva svoja po-
močnika.

— New York, 6. novembra. (Reuter.)
Po uradnih poročilih je dobil Coolidge
343, Davis 136 in La Follette 13 glasov,
39 rezultatov še ni znanih. Coolidge je
sijajno zmagal v zapadnih in severnih
državah, Davis v južnih in La Follette
je dobil večino glasov v državi Wisco-
nsin. Republikanci so v reprezentacij-
ski zbornici 6 sedežev pridobili.

— New York, 6. novembra. (Reuter.)
Po nekem neuradnem poročilu je konč-
no dobil Coolidge 379 glasov, Davis 139
in La Follette 13 glasov.

— New York, 6. nov. (Izv.) Na podlagi
objavljenih rezultatov cenilo, da je bilo pri

volitvah oddanih nad 31 milijonov glasov.
(Okoli 18 in pol milijona odpadne na repu-
blikansko stranko (Coolidge), dočim odpadne
na demokrate 8 in pol milijona (John Da-
vis) in na progresiste (Robert La Follette)
okoli 4 milijone.

Zanimivo je, da La Follette ni mogel
združiti v svojem rojstnem mestu Wisco-
nsinu večjega števila glasov. Kralji v drža-
vah Illinois in Minnesota, kjer prebiva
Nemcem prilazno prebivalstvo oz. nemški
naseljenci, je La Follette prejel znatno šte-
vilo glasov. La Follette je dobil v New Yorku
in v okolici pol milijona glasov.

K izvolitvi za predsednika je Coolidge
v toplih besedah čestital njegov protikan-
didat demokrat Davis, na kar mu je Coolid-
ge kratko brzojavil: Izražam Vam svojo
zahvalo za Vašo brzojavko in za izražene
čestitke.

— New York, 6. nov. Med 531 volilni-
mi možmi pripada republikanski stranki
371, torej 105 nad absolutno večino. Demo-
kratje so dobili 144 in progresisti 16. Iz-
voljen je torej Coolidge. Novi senat ob-
stoji iz 48 republikancev, 44 demokratov in
4 progresistov.

— New York, 5. nov. (Izv.) Vsi listi ko-
mentirajo rezultate predsedniških volitev.
Enoglasna je sodba, da je vzrok velike zma-
ge Coolidge iskati v delstvu, da je kandidi-
ral kot podpredsednik na republikanskem
programu Charles Dawes, ki je tako
uspešno rešil evropski reparacijski problem
in življa za to med ameriškim narodom ve-
liko popularnost.

VTIS V ZAGREBU.

— Zagreb, 6. septembra. (Izv.) Pr-
ve, zelo netočne vesti o volilnem man-
datu P. P. so napravile na vse politične
kroge globok vtis. Odmev so našle tu-
di v vseh gospodarskih, trgovskih, banč-
nih in industrijskih krogih. Nekatere re-
dakcije so bile dopoldne naravnost
bombardirane z vprašanji, kako je se-
stavljena nova volilna vlada. Vsi za-
grebški dnevniki so se dopoldne pri-
pravljali na posebne izdaje, vendar ni
bila možna zveza z Beogradom. Bloka-
ški listi javnosti taje, da bi vstopili v
vlado tudi samostojni demokratje, na-
vajajo samo, da ima Marko Trifković
mandat, v imenu Nikole Pašića sestaviti
homogeno volilno vlado. (?)

RADIĆ JE POPOLNOMA ZADOVOLJEN.

— Zagreb, 6. nov. (Izv.) Stjepan Radić
je nekaterim novinarjem izjavil, da je z
razvojem dogodkov popolnoma zadovoljen
in da se bodo mogle sedaj po vrnitvi man-
data K. Timotijevića lažje urediti politične
prilike. Ostaja samo dvojna možnost: ali
volilna vlada, katero bi skupščinska večina
v parlamentu strmoljavila, ali vlada parla-
mentarne večine. Jasno je, da je bila vlada

g. Ljube Davidovića slaba in brez vsake
večje avtoritete, kar osebno osvetljuje na-
pad na posl. Košutića, ki je strašnejši, ne-
go slučaj Matteotijev. Mi smo radi tega
slučaja hoteli zapustiti Beograd, ker je po-
stala imuniteta poslancev iluzorna. Tehnič-
ni napadalec na posl. Košutića še vedno ni
zaprt. Ker so se stvari začele razvijati na
bolje, sta zato snoči odpotovala odposlanca
HRSS v Beograd.

VLADINE ODREDBE PROTI SLADKORNEMU KARTELU.

— Beograd, 6. nov. (Izv.) V poljedel-
skem ministruvstvu so že več dni konference,
na katerih strokovnjaki razpravljajo o od-
redbah proti kartelu sladkornih tovarov, da
bi se na ta način preprečilo navijanje cen
sladkorju. Država razpolaga z močnimi
sredstvi in splošno mnenje je, da mora dr-
žava oziroma vlada sama znižati cene
sladkorju v državnih tovarnah na Čukariki
in v Belju ter prepovedati, da bi te tovarne
pristopile k sladkornemu kartelu. Te držav-
ne tovarne naj bi bile nekaj regulator cen
sladkorju. Nekateri naglašajo, da je brez-
dvomno, da bi imela država pri regulaciji
sladkornih cen deficit, toda uspeh bi bil, da
bi bilo preprečeno navijanje cen. Prihodnje
dni izda poljedelsko ministruvstvo posebne
odredbe.

Politične vesti.

— Kombinacija za koalicio radi-
kalov in vseh demokratov. Včerajšnje
»Vreme« piše: »Za slučaj, da se ne po-
sreči po krivdi klerikalcev in muslima-
nov koncentracija med radikali in ož-
jim blokom, govore v političnih krogih,
da se poskuša vzpostaviti koalicio med
radikali, demokrati in samostojnimi de-
mokrati. Ta koalicio bi imela večino v
narodni skupščini. Radićevi izpadli, ki
so onemogočili nadaljnje intimitetne od-
nošaje med Radićevimi strankami in Davi-
dovičevci, so pripravili precej povoljen
teren za to kombinacijo. Ta kombinacija
pa se da oživotvoriti samo v slučaju,
ako se razbije ožji blok, kar se prav
lahko zgodi na vprašanju nadaljnje
sodelovanja z Radićem.« — Ta kombi-
nacija je očitno padla v vodo, ker je
med tem stopila v ospredje že volilna
vlada Pašić-Pribičevićeva.

— Kdo je preprečil koncentracijo?
Na to vprašanje odgovarja včerajšnji
»Hrvat«, ki v svojem uvodniku piše med
drugim: »Po najnovejših vestih je blok
odbil vstop v Timotijevićovo vlado pod
pogoji, ki so jih postavili radikali. To
pomenja, da je blok ostal skupaj in da
se vrača k zahtevi parlamentarne re-
šitve krize. V zvezi s tem se omenja
akcija neke skupine demokratov, ki jo
vodijo Ljuba Mihačević, Milan Grol in
Voja Veljković. Ta skupina obsoja vse
poskuse, da se zavoljo nepotrebnih kon-
centracij delajo kompromisi na škodo
parlamentarne načela.« — Dr. Voja
Veljković in Milan Grol sta voditelja
one skupine v Davidovičevi stranki, ki
zagovarja republikansko načela. Pred
vojno je dr. Veljković pripadal stari li-
beralni stranki, Milan Grol pa takozva-
ni samostalni stranki, katere glasilo je
bil »Odjek«.

— Državni prevrat imenuje današ-
nji »Slovenec«, ako bi prišla na krmilo

Pašić-Pribičevićeva vlada. »Slovenec«
je torej vlada, ki hoče čuvati državno in
narodno edinstvo, ki hoče nastopiti pro-
ti elementu, ki neprestano rujevo pro-
ti državi in dinastiji, proti življenju, ki
stoji v notorični zvezi s sovražniki na-
še države in dobivajo od njih milijone,
prevratna vlada, vlada nasilstva, vlada
očite tatvine državnega in ljudskega
imeti! Ako pa bi bili v tej ali drugi
vladi tudi klerikalci, pa bi bila ta vlada
seveda vlada »zakona, reda in pravi-
ce«.

— Klerikalci se Radića ne boje, tako
zatrjujejo »Slovenec« in za njim mari-
borska »Straža«. Zadržna »Straža« pri-
občuje članek »Radić razdira blok« in
pravi v tem članku na koncu: »Raz-
prava Radićeva o naši stranki je izzev-
nala v grožnjo z volitvami. Mi se Ra-
dićevih groženj nič ne bojimo. Radić
je tiste simpatije, ki jih je imel v neka-
terih obmejnih krajih v Sloveniji in v
nekaterih prekmurskih krajih, že davno
zapravi s svojo neprestano politiko, v
kateri se zrcali njegova neiskrenost in
trmoglavost. Pri bodočih volitvah se bo
Radić uveril, da ni Slovenci pojmuje-
mo svojo lastno narodno individualnost
suverenost in samostojnost tudi v sme-
ri avtonomne slovenske politike, ki ho-
če pod noben jarem, tudi ne pod Ra-
dićev.« — Zakaj pa potem klerikalci
pravi, da hočejo z radićevci osnovati
skupen volilni blok, ako se ne boje Ra-
dića?

— Konferenca odborov Narodne ra-
dikalne stranke. Glavni odbor NRS je
sklenil, da se konferenca krajevnih,
srečnih in oblastnih odborov za osište-
ko, zagrebško z Medjimurjem, primor-
sko - krajiško, ljubljansko, mariborsko,
splitsko, banja-luško in bihaško oblast,
sklicana od 29. do 30. novembra v Za-
grebu, preloži na nedoločen čas.

PRIDE!

— Strankarski zbor komunistične
stranke za Češkem. Pretekle dni se je
vršil v Pragi zbor komunistične stran-
ke, ki je bil sicer silno buren, vendar
pa ni prišlo na njem do razkola, kakor
se je pričakovalo. Pred vsem se je so-
dilo, da bo kongres strnoglavil dr.
Šmerala, ki so ga v zadnjem času neka-
teri komunistični listi luto napadali. To-
da ta pričakovanja se niso izpolnili. Dr.
Šmeral je bil namreč ponovno izvoljen
v strankin izvršilni odbor, pač pa ni bil
v ta odbor izvoljen vodja nemških ko-
munistov poslanec Kreibich. Poleg Šme-
rala so bili v izvršilni odbor še izvolje-
ni: poslanca Šafranko in Rouček, nade-
lje znani Muna, Zapotocky, Skalal in
Haken. Za predsednika državne kont-
rolne komisije je bil izbran posl. Tausik.

— »Srbi so otrobi, Hrvti pa nula-
rica.« Kakor znano, se je vršil v Ka-
štelih v Dalmaciji šoh, na katerem je
znani Radićev zet in razgrajal posl.
Košutić nesramno napadal Srbe, grdil
kralja, povzdigoval Radića in se obna-
šal surovo, kakor je to navada pri ti-
stih, ki gradijo »mirotvorno in člove-
čansko republiko«. Tega Košutića je na
potu s shoda nekdo udaril. Sedaj je ve-
lik krič in vik, da je bil Košutić udar-
jen ali pri onih, ki se delajo tako kruto
ogorčene, se prav nič ne upošteva nje-
govu divje izvajanje proti srbskemu
ljudstvu. Nobenega napada ne moremo
odobravati ali prav bi bilo, da bi Ra-
dićevi gospodje malo bolj premislili, kaj
se sme govoriti in kaj ne. Ta Radićev
Košutić je rekel na onem shodu med
drugim: »Srbi so otrobi, Hrvti pa so
moka nularica in kje je kak pameten
človek, ki bo mešal otrobe in nularico.«
Mož je hotel biti s svojo primero zelo
duhovit, pa je kazal le svoj hujskaški
nagon, kakršnega so polni vsi možje z
Radićem na čelu, ki vodijo HRSS. Otro-
bi in nularica! Naj pazijo razni Košu-
tići, da ne dobe s svojim političnim de-
lovanjem take vrste, kakor je sedanje,
otrobov in da ne bo končni rezultat nje-
hovega nastopanja enak — nuli. Toliko
vere imamo v naše jugoslovensko ljud-
stvo, da se bo končno naveličalo tega
vednega draženja in brezglavega napo-
vedovanja raznih izprememb, na kar
se to naše ljudstvo s hrbrtom, obrnjenim
Radiću in njegovim tovarišem, loti vse-
povsodi poštenega dela v blagor naše
skupne domovine.

Bili ste v Rimu in niste videli papeža!
Vam s pravico lahko reče vsakdo, če pridete
iz Ljubljane, ne da bi obiskali

Elitni Kino Matica. 6732

Klerikalni terorizem v »Kmetijski družbi« - strlt!

Državni svet je razveljavil vse
vladne odloke glede »Kmetijske
družbe«. — Novi občni zbor s
starimi delegati!

Državni svet je izdal dne 25. okto-
bra t. l. tole sodbu:
V imenu Njegovega Veličanstva
Aleksandra I. kralja Srbov, Hrvatov
in Slovencev.

Državni svet je v svojem V. odde-
lenju, ki ga tvorijo svetniki: Peter Pe-
trovič, kot predsednik; Mihajlo Radi-
vojevič, Zivojin Arandjelović, dr. Ivan
Škarja in Lazar Jankulović, kot člani
in prvi tajnik Peter Manojlovič, vzel
tožbo Ivana Pipa na, podpredsednika
»Kmetijske družbe«, proti rešenju mi-
nistra notranjih del z dne 28. I. 1924,
št. 299, s katerim je občni zbor »Kme-
tijske družbe«, ki je bil sklican na 30.
jan. 1924, odločen na nedoločen čas, v
pretres, pa je proučivši tako tožbo, ka-
kor rešenje in ostala akta, kakor tudi
odgovor ministra na tožbo, poslan s
pismom z dne 2. IV. 1924, št. 1853,
našel:

Z brzojavno naredbo ministra no-
ranjih del z dne 28. I. 1924, št. 299,
je bil občni zbor »Kmetijske družbe«,
ki je bil sklican na 30. januarja 1924,
odločen na nedoločen čas.

V tem svojem rešenju se minister
ni mogel sklicevati niti na en predpis,
kar je bil po zakonu dolžan, da bi mo-
gel državni svet ceniti zakonitost tože-
nega rešenja.

Po §§ 12. in 15. društvenega zakona
z dne 15. XI. 1867, ki je še danes v ve-
ljavi v Sloveniji za odlaganje obnega
zbor »Kmetijske družbe«, je bila pri-
stopna le policijska direkcija kot prvo-
stopna oblast in to le tedaj, ako bi na-
stopili pogoji, ki so navedeni v členu
21. omenjenega zakona, a pod nobenim
pogojem minister notranjih del, ter je
s tem prekršil meje svoje oblasti.

Da bi obstojali pogoji po členu 21.
omenjenega zakona, ni v rešenju utru-
jeno.

Ker na tej podlagi rešenje ministra
notranjih del ne odgovarja zakonu, niti
s formalne, niti s materialne strani,
radi tega Državni svet na podlagi čle-
nov 17., 21. in 34. zakona o državnem
svetu in upravnih sodiščih — razsodi:

Najljubkejšo in najmlajšo kino-umetnico sveta malo

BABY PEGGY

vidimo danes, v četrtek pa do vseh nedelje v njeni dovišeni
6 dejanski drami

Ljubljanka New Yorka

KINO „IDEAL“

6796

Da se rešenje ministra notranjih
del z dne 28. I. 1924, št. 299 u n i č i,
v kolikor se nanaša na odgoditev ob-
nega zbora, o čemur se obvešča mini-
ster in tožitelj Ivan Pipan, podpredse-
nik »Kmetijske družbe«.

Peter Manojlovič l. r., sekretar.
P. Petrovič l. r., predsednik V. oddelka
državnega sveta.

Državni svet je torej razsodil, da
so bile vse odredbe, ki jih je vlada na
priklik klerikalcev ukrenila v »Kmetij-
ski družbi«, protizakonite in zbog tega
tudi ničve. Protizakonita je bila od-
goditev prvotno sklicanega obnega
zbora »Kmetijske družbe«, protizako-
nito je bilo imenovanje vladnega komi-
sarja prof. Jarca, protizakonite vse od-
redbe tega funkcionarja in protizako-
nito sploh vse, kar je vlada v zadnjem
času ukrenila glede »Kmetijske druž-
be«. — Na temelju citirane razsodbe
državnega sveta mora sedaj vlada brez
odlaganja odstaviti vladnega komisarja
in razpisati volitve v »Kmetijsko druž-
bo«, pri katerih smejo glasovati le oni
delegati, ki so bili pri podružnicah iz-
voljeni, predno je vlada odgodila pr-
votno sklicani občni zbor.

Radovedni smo, kaj ukrene z ozi-
rom na to razsodbo državnega sveta
gosp. veliki župan. Ali bo trpel še na-
dalje, da se vzdrži nezakonito stanje
v »Kmetijski družbi«? Še bolj smo ra-
dovedni, kaj stori prof. Jarc. Ali bo
imel toliko uvidenosti in čuta pošte-
nosti, da bo sam odložil funkcijo, ki jo
je dobil na protizakonit način, ali bo
morda, mogoče je tudi to, čakal tako
dolgo, da ga sramotno spode z usupri-
danega mesta v »Kmetijski družbi«?

Poljska in Francija.

Poljska ima s Francijo stare poli-
tične in kulturne zveze. Tako tesno se
nam je v mislih Poljskost združila s
Francijo, da čisto Poljake kratkoma-
lo imenujemo »slovenske Francoze«.
Skupna nevarnost, ki preti enim in dru-
gim od Nemcev, je sedaj pa vojni poli-
tiki obeh držav močno zblížala ter je
dala oblike tesne, tudi vojaške zveze.
Videl je to najprej Bismark, ko je re-
kel: »Poljske armade nad Vislo, to so
francoske armade«.

Vendar kdor natančneje pozna polj-
sko politično življenje, je mogel spo-
znati, da glede poljsko - francoske zve-
ze mišljenje na Poljskem ni bilo čisto
enotno. »Desnica«, ki je med vojno bila
povsem ententofilska, je v svojem
frankofilstvu šla jako daleč; »levica«
(ki je med vojno deloma bila »aktivi-
stična«, t. j. vsaj kooperirala s central-
nimi državami, je svariila pred preveliko
odvisnostjo od Francije.

Zadnji čas pa opazimo tudi pri
levici močan preokret na francosko
stran. Deloma bo to v zvezi z levičar-
skim značajem Herriotove francoske
vlade. In tako vidimo, da biva poljski
vojni minister general Sikorski že kak
mekec dni službeno v Franciji, general,
ki stoji vsaj blizu Levici ter je prijatelj
bivšega načelnika države Jos. Prinsd-
skega. Naravnost kandidat levičarski
pa je bil sedanji poljski zunanji mini-
ster Aleksander Skrzynski (Skřimski)
in vendar je tudi on v komisiji za zu-
nanjo politiko v poljskem državnem
zboru pred kratkim s posebno toplino
govoril o Franciji. Rekel je med dru-
gim: »S Francijo smo v Ženevi postop-
pali ramo ob ramo, roko v roki, v naj-
tesnejšem in najboljšem sporazumu.
Ako gre za sedanjo sigurnost, se uve-
ljavi zveza s Francijo; ako gre za ide-
alno bodočnost, je naša zveza s Fran-
cijo še tesnejša, še globlja, nerazločljiva,
zakaj to je odnošaj dveh bratskih narov-
dov, to je odnošaj, ki ga čutijo vsi na
mednarodnih zborovanjih, da smo ka-
kor dve veji, ki rasteja na istem dreve-
su svobode... Nočem omalovaževati
obstoječih vojaških zvez, ali treba si je
ipak predložiti pojav zadnje dobe, ko se
je Francija opirala na Rusijo, na njen
ogromni vojaški aparat ljudi, pušk, a
je prišel čas, ko se je to orodje zlomilo
ter se je Francija rešila samo s tem,
da jo je, ker je sodelovala in sočustvo-
vala z vsemi demokracijami sveta in
vsem demokracijam od svoje revolucije
dajala pravec, v silo obdajala eno-
mislno vse zemeljske krogle... To
je bilo najmočnejše osiguranje njenih
mej. In takega stališča je želel Poljski
v družbi narodov.

Dopisi.

— Iz Šmartna pri Litiji nam pišejo:
Obrotni stan je v malokateri vasi tako šte-
vilno v vseh strokah zastopan kot v Šmar-
tnem in to ne le šele zadnji čas, temveč že
preko pol stoletja. Ti tako razviti obrti pa
naš bližnji okoliš ne zadostuje, zato razpro-
daja svoje izdelke po vsi Jugoslaviji mnogo
tudi v Avstrijo in Italijo. Že naši stari obrt-
niki so vsak v svoji stroki stremili po na-
predku in si na ta način pridobili ugled in
priznanje svojih odjemalcev. Tudi naša
obrotna šola se trudi doprinesiti čimveč za
procvit in še večji razmah naše obrti. Raz-
stavila je prošlo nedeljo dela svojih uče-
nov obeh letnikov. Zanimanje za to razsta-
vo je bilo veliko. Sobe so bile od prve ma-
še pa tja do pozne noči polne obiskovalcev
— vseh slojev. Razstava je bila prav oku-
sno prirejena. Posebno je bilo zanimivo —
začetno-prosto in strokovno risanje. Če si
pregledoval zveze obrtnega knjigovod-
stva, razne spise, — itd. bi komaj verjel, da
je to delo učenec obrtne šole na deželi.
Posebno pozornost je vzbujalo strokovno
risanje in splošna čistost vseh del. Da je
razstava tako lepo uspela gre zahvala učitelju
g. Stovičku in posebna zahvala nad-
učitelju g. Debelaku, kateri je zastavil ves
trud, da bodo njegovi učenci s svojo naob-
razbo in strokovnim znanjem delali čast
šmarnski obrti doma in v tujini in da postane-
jo podjetni — pridni in zmožni mojstri.
Za podporo naši obrtni šoli pa se zahvalju-
jemo tudi vladni, trgovski in obrtni zbornici
in domači občini. Prosimo nadaljne pomoči,
da moremo naš obrtni naraščaj vzgojiti v
dobre državljane in davkoplačevalce. Zad-
njič se je poslovil od Šmartna posestnik in
trgovec g. Ivan Slavinec. Prodaj je tu svoje
posestvo in odšel v rojstni kraj — Maribor.
Bil je ugleden in dober trgovec. V narod-
nem oziru — mož značaj, delaven in pri-
ljubljen, enako tudi njegova gospa soproga.
Pevsko društvo »Zvon«, Gasilno društvo,
Planinsko društvo, Sokol itd. jih bodo po-
grešali. V domovini naj jima bo sreča mila.
Zapustil je Šmartno nenadoma in nepriča-
kovano tudi naš rojak g. Tone Knaflič. Usta-
novil si je svoj novi dom v prijaznem Kam-
niku, odkoder bo lahko vsak dan občudoval
divno planino. Tone glej, da boš ti kot kam-
niški meščan pokazal značaj in delavnost
svojega uglednega očeta. Kamničani te bo-
do že znali vpreči. Vsi stari in mladi fantje
te pozdravljamo in ti želimo srečo v živ-
ljenju. Živel! Zdravo!

— Iz Šmarja pri Ljubljani. Ker je radi
živinske bolezni spomladi odpadel selem sv.
Florijana, bo v Šmarju sedaj v ponedeljek
10. novembra selem za živino in kramarsko
blago.

Vesti iz Poljske.

Kakor znano, se je poljski junak Ko-
ščuško boril tudi za svobodo današnjih
Združenih držav severne Amerike. Spomini
na njega, ki so ostali v Ameriki, so sedaj
preneseni v domovino ter se je v Varšavi
meseca oktobra otvorila posebna Košču-
kova razstava. — Poljsko-ameriški Komitet
v Washingtonu je dosegel, da je dobilo 8 polj-
skih studentov ameriške stipendije za dve
leti za študije v Ameriki, večina na eko-
nomskih fakultetih. — Poljski inženjer Kazi-
mir Grohowski je določen (živi v Charlinu
v Mandžuriji, da vodi ekspedicio za prei-
skovanje Mongolije. — Varšavska univerza
poveže v tem letu nekaj tujih profesorjev
na predavanja, zlasti nekaj italijanskih pro-
fesorjev, ki bodo predavali o literaturi in
umetnosti. Na internacionalnem antropolo-
škem kongresu, ki se je septembra meseca
vršil v Pragi, je varšavski antropolog Sto-
lyoh povabil antropologe, da bodi njih sle-
deči zbor v Varšavi. Koncem avgusta se je
v Krakovu vršil II. zbor poljskih fizikov.
Poljska Šlezija je pred kratkim proslavila
stoletnico rojstva pravih buditeljev Šlezije
Pavla Stalmatra in Karla Marka. V Lublinu
se je sestavil komitet za proslavo 100 letni-
ce smrti znamenitega poljskega političnega
pisatelja in slovanofila Stanislava Stašica.
Sredi novembra bo na poznanski univerzi
za častnega doktorja filozofije promoviran
znani poljski glasbenik Ign. Paderewski.
V Rimu se je nedavno mudil poljski politik
Vladislav Grabski, bivši minister prosvete,
brat sedanega ministrskega predsednika, da
se uredi vprašanje konkordata Poljske z
Rimom. — Witosova kmetijska stranka
»Piast« pripravlja v Sejmu (držav. zboru)
predlog o izpremembi ustave. — Poljski
vojni minister gen. Sikorski se še več ted-
nov mudi na Francoskem ter tam posveča
posebno pozornost uredbam v lukal.

Konzulati v Ljubljani:

Češkoslovaška: Breg 8/I.
Belgija: Urad Ljubljanskega veleposl-
avstva: Turjaški trg 4/II.
Italija: Zrinjskega cesta 3/I.
Portugalska: Dunajska cesta 33
Francija: Dunajska cesta (Ljubljanska)

„Past za premišljeno oplenjevanje in krajo.“

Trst, 2. novembra.

Polom »Banke Adriatike« se razvija v velik škandal. Izpočetka je tržaški tisk nekam zamočeval stvar, toda ko je poravnani upravitelji, odvetnik dr. Benedetti, javno izjavil, da je takoj pri prvem pregledu poslovanja banke ugotovil »tako težke činjenice in opustitve, da poleg posebno težke odgovornosti posamnih interesirancev, ki so bili na vodilnih mestih, obstoji tudi splošna odgovornost vseh članov upravnega sveta vse od nacionalizacije zavoda sem«, je zavrnilo po tržaškem tisku in list za listom prihaja na dan z najhujšimi obtožbami na naslov vodstva zavoda. Posebno ostri so napadi v »Codi del Diavolo« (»Hudičevemu repu«, ki pravi v svoji zadnji številki, da od zavoda pod predstvom tržaškega župana senatorja Pitacca pač ni bilo pričakovati, da bi bil past, v katero naj bi se lovili prihranki ubožnih slojev, da pa se je sedaj pokazalo, da je bila »Banca Adriatica« v resnici »past, prirejena za premišljeno oplenjevanje in krajo«.

Kakor je znano, je v stvar poseglo tudi že državno pravdnostno in uvedlo preiskavo. Zato pa so še tem zanimivejši podatki, ki jih o »Banki Adriatiki« objavlja »La Coda del Diavolo« v posebnem članku, naslovljenem »Česar noče nihče povedati...« List piše:

»Če se je po ulicah in trgih hrup z batinanjem in brezobzirnim streljanjem zmanjšal, ni prenehalo in se ni zmanjšalo brezsrčno naskakovanje državnih bančnih in zadržanih blagajnic. Vsi oni individui, ki še danes v Rimu obudejo pri mizah »slavnih« restavracij »Alle Brecche« in »Al Castello dei Cesari« in se jim je žal posrečilo obdati Benita Mussolinija s skoraj nerazrešljivo mrežo kompromisov, še vedno ropajo državno in zasebno imetje, ker so gotovi, da uživajo nekaznivost ali pa vsaj relativno nekaznivost, kajti za tiste, ki imajo milijone, nima moralno izpričevalo o dobrem vedenju nikake vrednosti.

Za tržaške vložnike in štedilce je bil mrzel tuš težki polom »Banke Adriatike«, ki se je iz sumljivega in nevarnega jugoslovenskega zavoda izpremenila v »nacionalno banko«. Sedaj, ko je živina ušla, hite upniki zapirati vrata bleva. Toda zdi se nam, da je vse zaman in da bodo le še potrošili denar za odvetnike. Imeli pa ne bodo niti borgega zadoščenja, da bi videli zločince v obtožniški kletki. Vzroke izvemo v kratkem.

Predvsem je treba vedeti, kdo je zamislil pretvoritev slovenske banke v nacionalen zavod. Bil je — Cesarino Rossi, ki je sedaj na odpočitku v Regina Coeli (bivši načelnik tiskovnega urada ministrskega predsednika, obtožen umora posl. Matteottija). Bil je on, ki je z genijalnostjo, s katero se je odlikoval, zasnoval čudovito zbrjo in ples milijonov, ki so bili nekdanji slovanstvi. Upravi svet je izbral on sam. Izpočetka je hotel vključiti Pitacca (tržaškega župana), Suvicha in Banellija (tržaška poslanca) ki naj bi potem morali igrati ulogo kozla, ki naj nosi grehe drugih. Toda naši poslanci in senatorji, tržaškega kova, so volali stvar, in če je prvi (Pitacco) ostal mesec dni, so ostali odločno odklonili vmešavanje v posel.

Izpred sodišča.

— Razne sodbe. Jožefa Vokal in France Kopač iz okolice sta se spravila nad Kristino Pečarjevo in sta jo nahučila, da je po krivem pričala. Vokalova je napravila tudi ovadbo proti Pečarjevi, toda žena se je prenačala, ker ji krivga pričevanja je ni mogla dokazati. To jo je tako ujezilo, da je sramotila svojo nasprotnico nekoč na cesti s tem da je dvigala krila in ji kazala osle. Pri obravnavi je vztrajala pri zagovoru, da je imela prav. Obsojena sta bila oba radi očitavanja krive prislege in sicer on na 3 ona pa na 2 dni zapor. — Brata Maks in Jožef Širaj, po domače »Grebenceva« pos. sinova iz Topola sta imela pravo teto, materino sestro, ki je gospodinja pri 70 letnem vpokojenemu župniku v pokolu Jakobu Koričniku. Hodila sta k teti večkrat zagat drva in opravljati druga domača dela. Zvedela sta pri tem, da ima župnik v malem predalčku v omari precej denarja. Premotila jih je priložnost, splazila sta se dogovorno v župnikovo stanovanje in sta ukradla iz predala nočne omarike okrog 2900 Din. Toda kmalu so jih zasačili. Mladši brat je izročil denar starejšemu, ki mu je dal za plačilo 20 Din za cigarete. Za ostanek pa si je kupil obleko, nekaj je dal tretjemu bratu Ljotzu in se je hotel nato odpeljati v Kanado. Prišel pa je samo do zaporov ljubljanskega deželnega sodišča. Pri obravnavi sta fanta vse priznala in sta bila obsojena eden na tri tedne, drugi pa na 3 mesece zapor, to pa zato, ker je za nje prosila teta, ker sta priznala in ker sta že vrnila 500 Din, ostanek pa bo vrnil njihov oče. — Posestnikov sin Frace Černe iz Kranjske gore se je razjezil 11. avgusta zvečer nad orožniško patruljo, ki je opazarjala gruča fantov, da ne smejo peti. Tam v Kranjski gori imajo namreč orožniški strog zakon, da posebno po leti, ko biva v kraju več tujcev, pazijo na nočni mir. To pa je fanta tako ujezilo, da je nahučil orožnika: Če hočete red in mir, pojte ga drugam delat. — Poznam vaše zakone bolj kot vi in ne smete misliti, da sem tako neumen, vam bom že pokazal, jaz vas bom

ki je tisoč milij daleč zaudarjal po polomu. Za predsednika »častite družbe« je tedaj poklical velikega finančnika, izvežbanega v zbrojah, komendatorja Rossinija, lastnika znane rimske restavracije »Al Castello dei Cesari«. Upravne svetnike je Cesarino izbral med svojimi najzanesljivejšimi prijatelji in somišljeniki, vse bivšimi Acerbovimi in Finzijeveimi kabineti. Med temi sta bila Omati, bivši karabinjerski polkovnik, in Crispo, dični Crispo, brat Crispa Moncade (bivšega tržaškega prefekta). Ta Crispo je sijajno živel izključno na stroške Banke Adriatike. Banka je imela to-le točno nalogo: od vložnikov naj bi se iztisnilo čim največ denarja, kar pa je bilo potem tekočega denarja, pa naj bi se polnili z njim razsejni žepi upravnih svetnikov. In za te operacije ni bilo treba zamrznega knjigovodstva. »Tira e... mola!« Med upravnimi svetniki pa seveda ni manjkalo tistega, ki je seveda igral vlogo »tepečke«. In ta ličnost, ki ne govori, ki ne spravlja v žep, pač pa jih dobiva po grbi, je bil bivši poštni minister Fulci, demokratski uskok.

Končno nam poročajo, v tolažbo upnikom, da je gostilničar Rossini, intimen prijatelj De Bona (generalnega poveljnika milice), zavohal neugodni zrak in pobegnil na Grško.

»Coda« pripoveduje nadalje, da je »neki upravni svetnik« Banke Adriatike v zadnjem času, ko je bil polom že neizogiben, dvignil iz banke poldrug milijon lir, kar seveda ni nedelikatno. Ta gospod se imenuje Feiner in je bil v vojnem času pokupovalec kovin za avstrijsko vladno. Spravil je v žep precej milijonov, ki so se po vojni zelo pomnožili s pomočjo nekega P., bivšega častnika. Pravijo, da je ta P. in pred njim neki drugi italijanski častnik, prijatelj P.-jev in bivši zarobenec sedanje gospe P.-jeve, hčerke F.-jeve, omogočil F.-ju, da je neposredno po vojni poslal na Dunaj za več milijonov blaga, zlorabljaljoč za prevoz vagone italijanske misije.

Končno še dostavlja »Coda«, da je »korfijotski (ker je pobegnil na Krf) komendator Rossini v zadnjem času dvignil v »Banki Adriatiki« malenkostni znesek štiristotisoč lir in da se ne bi kazal manjši od tolikih svojih prijateljev, kupil sijajen avtomobil tvrdke Fiat najnovejšega vzorca za 120.000 lir.

»Coda« zaključuje: »Torej kakor vidijo vložniki, so njihovi prihranki storili časten konec!«

Mi pa zaključujemo: In ti lopovi ponujajo sedaj vložnikom 20 odstotno poravnavo! Višek nesramnosti! A kaj naj šele rečemo o tistih na ših ljudih, ki so, več ali manj poučeni o stanju zavoda, agitirali med našim narodom, da naj vloga svoje prihranke v ta zavod?!

Težko prizadeti so po polomu razni odlični naši ljudje, pa tudi nekateri dne. zavodi, in sicer za prav teže svote. Imen ne navajamo, da ne povzročimo še večjega vznemirjenja in razburjenja v naših vrstah. Pravimo pa: Previdnost napram tujcem bi bila rešila naše ljudi vsake škode. Toda previdnost smo samo napravili domačinom, tujcem pa zaupamo brezpogojno, če tudi so lopovi! To je naš stari greh!

več kot nad polovico izvele in le malo je manjkalo, da ni bil mož ob njo. Bernot je takoj opazil oboževca in ga nahučil. Ta pa je prestrašen zajecjal: »Tih bodite no, saj imate še vašo listnico!« Ko so ga prišli, so našli pri njem nov klobuk in kapo. Mož je menjaval pokrivalo. V žepu so našli precej denarja in pa kar je najbolj značilno izpisek vseh večjih sejmov na Kranjskem in Štajerskem. Lovšin, ki je jako nevaren in prefrigan žepar, je seveda tajil, kolikor je mogel, toda priče so mu povedale vse v obraz. Obsojen je bil ta nevaren specialist zopet enkrat zaradi poskusa žepne tatvine in radi vlačugarstva po Sloveniji brez posla in zaslužka na 3 leta težke ječe. — Možakar je bil razočaran nad visokostjo kazni in je rekel: »Tri leta pa res ne vzamem, pritožim se, nedolžen sem, za takole reč pa tri leta, ne to je preveč. Če bi bila majhna kazen, bi bil kar tiho, ampak tri leta, to pa ne. Gospodje, vi ste prestrogi! In odšel je žepar zopet v zapore.

Volitve župana v Ptuj.

Demokrat dr. Senčar izvoljen za župana.

Ptuj, 6. novembra 1924

O volitvah župana iz Ptuja nam poročajo: Sredi ob 18. se je vršila prva seja novoizvoljenega občinskega sveta, čije dnevni red je bil volitev župana in podžupana. V Ptuj je vladalo za volitve ogromno zanimanje in pred magistratom, kakor na galeriji je bila zbrana velika množica ljudi, ki je nestrpno pričakovala izida volitev. Novoizvoljeni občinski svetniki so prispeeli ob 18. v dvorano. Kot prvi so vstopili Slovenci z belimi naglji v gumbiču, nato so sledili Nemci in socialisti. Zatem je dosedanji župan g. Blažek otvoril sejo in določil, da vodi sejo in izvede volitve v smislu Statutov najstarejši obč svetovalec. Volitve je nato vodil Nemec g. Steudte.

Pri volitvah župana je bil izvoljen z 19 glasov demokrat dr. Matej Senčar. Nemci in socialisti so oddali prazne glasovnice. Nato je sledila še volitev podžupana in je bil z vsemi slovenskimi glasovi izvoljen dosedanji župan g. Anton Blažek (NNS). Čim je bil izid volitev razglašen, je prišla galerija novizvoljenih mestnih funkcionarjev in njihove ovacije. Pred magistratom zbrano množico je nato nagovoril župan dr. Senčar, povdarjajoč, da je bil in bo Ptuj tudi v bodoče slovensko mesto. Proslavljal je tudi zavednost slovenskega življa v Ptuj in apeliral na občane, da podpirajo sedanji obč svet pri izvrševanju njegovega programa. Po govoru dr. Senčarja se je množica strnila v možgano povorko in odšla po mestu, ki je bilo okrašeno s slovenskimi zastavami. Množica je vzklikala slovenskemu Ptuj, kralju, Jugoslaviji itd. ter se nato mirno razšla.

Težko boste prebili hudo zimo

6520

ako si ne preskrbite pravočasno zimsko suknjo, ki ji hite, kakor znano, elegantne in iz linije double sukna samo tvrdka

Fran Ekič, Pred škofijo 19.

Sokolstvo.

— Jezdni odsek tel. društva »Sokol« Ljubljana poziva svoje člane na izredni občni zbor, ki se bo vršil v »Narodni kavarni« dne 2. decembra tl. ob 20. uri 30. min. zvečer. Dnevni red: Poročilo, volitve in slučajnosti. Zdravo! Odbor. 301/n

— Sokol I. Prosvedni odsek priredi v soboto dne 8. nov. ob 20. v društvenih prostorih na Taboru predavanje. Predava g. Josip Zupančič. Predmet: »Strossmayer in Vatikan«. Bratje in sestre udeležite se predavanja polnoštevilno! 302/n

— Sokolsko društvo na Jesenjakih priredi v čast kapelniku društvene godbe gospodu G. Riboli v nedeljo dne 9. novembra popoldne koncert z izbranim programom. Pričetek ob 15. uri. Podrobnosti so razvidne iz plakatov. Vabljeni so vsi prijatelji jesenjskega Sokola. Zveze so za zunanje udeležnike ugodne. Zdravo. 303/n

Konkurenca.

Konkurenca je navadno trgovski izraz. Konkurenca v praksi, ali v vzgledih, kakor hočete, pa je taka-le: Vzemimo, da sem jaz verižnik. (Ah, sladka misel, pomešana z grenko zavestjo, da to ne bo nikoli res!) Sam o sebi ne govorim, da sem verižnik, marveč pravim, da sem trgovec. Verižništvo se namreč ne da protokolirati v trgovskem registru in se mora reči, da je to trgovina. In o meni, o zakonito protokoliranem trgovcu, se šepeta, včasih celo kar glasno govori, da verižim. Med tem pa jaz le na poseben, a po vojni in tudi že med vojno precej navaden način trgujem. Rečimo, da kupujem z voli. Kupujem in prodajam. Tisto, kar je vmes, imenujem dobiček, ali bolje: zaslužek. V svojem poklicu se udeležujem tako: grem na kmete, ali pa celo daleč doli na Hrvaško in kupim od republikanskega, mirotvornega in človečanskega seljaka par volov za mirotvorno ceno 40 tisoč kron ali 10 tisoč dinarjev. (Na Hrvaškem je še v veljavi kronsko oziroma dinarsko plačilno sredstvo, toda ne bo dolgo, ker bo »republika« v kratkem izdala mirotvorne Radičeve rublje.) Ko odštejem seljaku denar, mi možakar pove, da je bil prej nji dal pri njem ta in ta od tu in tu in je dajal za vol 30.000 kron. Reče mi: vedel, da mi je med potjo dotični trgovski tovariš pravil, da bi bil vol prav rad kupil tudi 77 40 tisoč, a ni imel toliko denarja. Rad bi si bil izposodil od

6. 7. 8. in 9. novembra

Viljem Tell

= švicarski Matija Gubec =

Kolosalen film v 7. dejanjih. V glavnih vlogah:
Conrad Veldt, Johannes Riemann, Hans Marr, Erich Kaiser-Tiltz, Erna Morena, Xenia Desni, Grotte Reinwald itd.

Izvanredno lepi naravni posnetki iz občudovanja vredne Švice. Ta film zamuditi je naravnost greh!

Radi velike dolžine filma se vrše predstave ob **3., 5., 7. in 9. uri.**

Izven programa še: **Prvi Gaumont-journal**

Vse pri nezvišanih cenah!

ELITNI

= KINO MATICA =

Julijska Krajina.

— Smrtna kosa. Kakor nam poročajo iz Trsta, je tam 4. tm. preminul v 44 letu starosti g. Fran Komar, uradnik okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani na posledicah težke notranje operacije, ki so jo izvršili v Trstu zdravnik specialisti. Pokojnik je bil zelo nadarjen in sposoben uradnik. Pred vojno je služboval v Trstu pri Pokojninskem uradu ter ni nikomur prikrival jugoslovenskega prepričanja. Kmalu po izbruhu vojne meseca decembra leta 1914. so pokojnega Komarja aretirali in pod eskorto prepeljali iz Trsta na ljubljanski Grad, v preiskavi je bil do meseca februarja leta 1915. ko je bilo proti njemu ustavljeno kazensko postopanje, ker so se izkazale navedbe denuncijanta za neutemeljene. Ves čas vojne je bil potem pod nadzorstvom. Po prevratu se je pokojnik preselil v Ljubljano, kjer je do bolezni služboval pri okrožnem uradu. Pred meseci je zbolel na zavratni bolezni, kateri je sedaj podlegel. Blag mu bodi spomin!

Turistika in sport.

KOLESARKE DIRKE S. K. PRIMORJE.

V nedeljo so se vršile na igrišču SK. Primorje kolesarske dirke, ki so nudile zanimiv sport in je prireditev, prva te vrste v Ljubljani dobro uspele. Dirke sta se udeležila tudi znana zagrebška dirkača Meniga in Kranjc (Orao). Drugi klubi se prireditve niso udeležili z ozirom nato, da Primorje momentano ni član J. K. š. Rezultati so bili sledeči:

Novinec (7 dirkačev, 2 km): 1. Slamič H. (Pr.) 3:34.5; 2. Prelih Ivan (izvenklobski) 3. Trampus V. (Pr.)

Glavna dirka: (10 km, 25 rund): 1. Meniga Milan (Orao, Zagreb) 18:48.3; 2. Kosmatin (Pr.); 3. Glavič H. (Pr.)

Parva vožnja (20 km 5 rund): Kosmatin-Glavič (Pr.) 36:41.9; 2. Meniga-Kranjc, (Orao); 3. Slamič-Moran.

Dirka najtežjih (2 km, 15 rund): 1. Vospornik (Slovan) 9:15 kg, 4:16.2.

Dirka s peštekom (2 rundi peš, 3 rudne kolesom; 2 km): 1. Medved I. 5:21.9 2. Vidic C. 3. Slamič H. (vsi Primorje).

Handicap (2 km): Meniga M. 3:32.8 2. Moran R. (Pr.) 3. Kosmatin (Pr.)

Tolajinska dirka (2 km): 1. Merica Zdenko (Pr.) 3:40.

Dirka pomožnih motorjev, (10 km): 1. Krizman Ciril 13:4.3, vozil na lahkem Puch motociklu 122 ccm, last g. inženjerja Hillea.

— Boks: Ermino Spalla, evropski prvak v težki kategoriji je pozval Jack Dempsey svetovnega prvaka v boks, na matsch. Ni verjetno, da Dempsey poziv sprejme.

— Najboljši vratar Anglije je Taylor od kluba Huddersfield Town.

— Tekma med F. C. Barcelono in A. C. Bilbao, ki veljata za najmočnejši moštvi Španije, je končala prvi dan 0:0, drugi dan pa z 1:0 za Barcelono.

— Giuseppe Spalla, brat Ermina Spalla je knockout potolkel svojega nasprotnika Spanca Felixdorja v osmem krogu.

— Van der Veer, znani holandski prvak teške kategorije je porazil Tržačana Braida v četrtem krogu knock-out.

— Battling Siki, ki je kakor znano potolkel »pariškega Jurčka« Carpentiera, je odpotoval v Južno Ameriko, kjer bo skupaj nastopal s črncom Lombardom, prvakom lahke teže v Penami.

— Nogometne tekme 9. tm. V nedeljo 9. tm. se vrše v Ljubljani na prostoru Ilirije sledeče tekme: ob 10.30 dop. Ilirija Jun. proti Slovan rez., ob 13.30. Ilirija: Hermes, ob 15. uri prvenstvena tekma Jadran: Rapid, Maribor. S tekmo Jadran: Rapid se zaključuje jesenska prvenstvena sezona I. razreda. LNP ter odloči obojem kateremu obeh tekmecev pripade 2. mesto. Na prostoru Primorja se vrši ob 10. uri tudi zadnja prvenstvena tekma II. r. v Ljubljani med Laskom in Svobodo.

— Planinski Vestnik št. 10. je pravkar izšel v večjem obsegu, kakor običajno. Vsa številka je posvečena spominu žrtvama Triglavske stene dr. Klementu Jugu in Vladimiru Topolovcu. Vsebine: Dr. Jos. Tomišek: Spomenica. Uredniško slovo. — J. Sernec: Žrtvam Triglava. — Dr. Fr. Veber: Dr. Jugova miselnost. Vladimir Kajzelj: Ob grobu tovariša dr. Jurga. — Zorko Jelinčič: Neizročeno srce. — Makso Hrovatin: Zadnji večer dr. Jurga v Aljaževem domu. Dr. Gizela Tarcazy: U spomen dr. Jurga. — Iv. Lavtižar: Zadnje srečanje z dr. Jugom. — J. Kveder: Jugove plezalne ture iz Krnice. — Peter Z.: Manom dr. Jurga. — Vl. Topolovec: Planinam. — Darinka: Vl. Topolovec. — Al. de Reggi: Vladimir in njegova poslednja pot. — Dr. Gizela Tarcazy: Vl. Topolovcu. — B. Rotter: Pogrebni obred v Vratih. — Rajko Ložar: 31. avgusta 1924. — Janko Pfeiffer: Gorski pokop. Prijatelju v slovo. — Rajko Ložar: Spomenik v Vratih. — Društvene vesti. — Slike: dr. Klement Jug, Vladimir Topolovec. — Priloga: d r. Jugov kartografski obris k splezalnim turam v vzhodnih Julijskih Alpah.

— Lovec št. 21. do 22. Vsebine: Mirko Hanzlovsky: Ureditev staleža snjaji po spolu. — Comes Huberti: Doneski k letošnji tekmi pričarjev. — Kapetan Zvonko: Preiskovalnica orožja strokovno šole za puškarkstvo v Kranju. — K. L.: Tekme pričarjev letošnje jesen. Dr. Avgust Munđa: O ribarskih okrajih. — Iz lovskega nahrbtnika. — Iz ribarske mreže.

mene, ali jaz tudi »nisem imel« toliko, ker sem takoj sklenil, da kupim od seljaka vole. Stori sem greh, ki mu pravijo konkurenca. Menda me je on enkrat pozneje ozmerjal, toda za hrbtom, z verižnikom, toda tega sem že navajen in se me ne prime.

Konkurenca je tudi to, če jaz plačujem dražje in prodajam ceneje, kot drugi trgovci. Pa naj še oni, če morejo!

Zelo občutljiva in skrajno neprijetna je konkurenca v ljubezni. Včasih se v tem slučaju pravi tudi ljubosumnost. No, tu sem brezkonkurenčen, ker nisem zaljubljen. Naj konkurirajo drugi, ki se bavijo z ljubeznostjo!

E, sedaj pa o politični konkurenci! Človeka kar zajebe. Niso to mačkine slove, če se dajemo za to, kdo bo vladal. Zakaj, vladati je zelo prijetno in ba je tudi nese. Politične konkurence je pri nas zelo veliko in v tem oziru se ni bati stagnacije. Kar se pa specielno tiče vladnih kriz, teh »produciramo« toliko, da lahko konkuriramo vsem drugim državam na svetu.

V neposredni zvezi s politično konkurenco pa je časopisna konkurenca. Najboljši časopis je tisti, ki ima največ naročnikov in čitalcev. Tako vsaj pravijo, potem pa, kakor že je. Najtežje je označiti ono vrzel med časopisom in javnostjo. Neki ljubljanski list pravi, da je to neodvisnost. Hm! Lepo. Z volji se da n. pr. prav lepo veržiti, toda z neodvisnostjo in javnim mnenjem je stvar nekoliko drugačna. Tu pa tam se da

zveržiti ali priveržiti ali razveržiti celo kaka delnica, vendar zadeva neodvisnosti s tem še ni utemeljena. Morda pa bi šlo s kakim romanelom, ki ga list priobčuje. Vzemimo, da je naslov tega romana naravnost »senzacionalen«. Na primer »Opica, hči Tarzana«, ali pa tudi narobe lahko. To brez dvoma vleče »neodvisno« javnost, ali je potem neodvisni časopis odvisen od konkurenice nasprotnega lista, ki se je slučajno odločil, da bo priobčeval še ne priobčeni roman pod istim naslovom, zlasti če je imel manuskript tega romana že pred enim letom v posesti. In če bo jezik tega romana v nasprotnem časopisu precejčeno boljši in lepši, tedaj bo to »prejace« opasna konkurenca »neodvisnemu« listu, ki se upravičeno razburja. Bojazen pred konkurenco je vsekar neprijeten občutek. In ta bojazen je izvenela v obupen klic na pomoč, naslovljen na javnost, ki naj reši senzacionalni roman neodvisnega glasila. So to sila neprijetne stvari. Socijalno čuteča javnost, zatisni ušesa, da ne čuje obupnega klica onih idealnih ljudi, ki omogočajo obstoj neodvisnega glasila s požitvovalnim delom za narod! Prelepe besede! Kajti gre za — roman, med čigar vrstami se odigrava ginljiva tragedija popolnoma drugega romana.

Ko bi se vsaj veržiti dalo s časopisi! Težko je namreč danes govoriti o konkurenci, v kateri se ne udeležuje verižništvo. Z volji to gre, toda z romani...?

Janez Neodvisen.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 6. novembra 1924.

Čast našim vojaki.

Naš prijatelj, ki se pogosto vozi po železnih širih naših državah, nam piše:

Kako blagodejna, naravnost ganljiva je razlika med bivšo c. in kr. in današnjo vojaščinol! Nekdaj se je izobražen civilist naravnost prestrašil, ako so prihrumeli v klope vojniki. Brezobzirno so pometali svoje puške in teletnjake po policah in klopih, odrinili civilne potnike, preklinjali in se pridruževali. Pred njimi niso bili varni ne otroci, ne stare, še manj pa mlade ženske. Kako vse drugače se vedó današnji naši vojaki, posebno naši slovenski mladeniči! Opetovano imam priliko, da jih opazujem in se pametno z njimi razgovarjam. Obnašajo se vseskozi kot kulturni ljudje ter se zavedajo svojega dostojanstva in zvišenega položaja. Prejšnji teden sem se zopet vozil z večjim vojaškim transportom. Vojaki so se vozili iz Knjaževca na dopust. Bili so pripadniki vseh treh plemen. A kako pristrčno so se spoznavali med seboj! Vzor kolegijskosti in trojedinega pobratimstva. Ko je vstopalo čim dalje več civilnega občinstva, so vkljub utrujenosti vsled dolge vožnje galantno odstopali svoje sedee ženskemu svetu, sami pa večinoma stali ob oknih, zbijali nedolžne dovtipke ter ubrali in plano pevali slovenske, hrvaške in srbske narodne pesmi. Imeli so med seboj tudi izbornega harmonikarja, ki je petje spremljal. Na vsaki postaji, kjer je kateri tovariš izstopil, so ga spremlili z godbo do stopnic ter se od njega poslavljali kot ljubeči se bratje. Vsi navzoči so bili naravnost gijenji. Za tako vzorno vedenje gre pač velika zasluga častniškemu zboru.

Današnji častniki preživé dneve in večere med svojim moštvo, dočim so avstrijski častniki poznali vojake le na večbališču in pri raportu, sicer pa jih prepuščali samim sebi, da so mogli sami rožljati s sabljo po šetališčih, kavarnah itd. Ker so se častniki sami vedli oholo, brezobzirno in odurno napram civilnemu prebivalstvu, se tudi moštvo ni moglo naučiti boljše olike. Ko je tak vojak prišel domov na dopust, so se ga vsi poštenji ljudje bali, ker jim je s svojim vedenjem pohujševal mladino in zapeljeval ženstvo. Danes pa je ravno narobe. Vojaka-odpustnika se vse veseli, ker se je vrnil domov preizkušen, resnoben in kultiviran ter blaženo vpliva na svojo okolico.

Zato pa čast našim vrlim vojakom in neumorno delavnim častnikom!

★ ★ ★

— **Enotne kraljeve slike v šole in uradil.** Pišejo nam: Po šestih letih naše države bi bil pač že čas, da bi si vsi javni uradi, posebno pa šole, omislili slike našega vladarja v dostojni in po možnosti enotni obliki. V tem oziru je posebno po naših osnovnih šolah na kmeth velika malomarnost. V nekaterih šolah sobah sploh ni vladarjeve slike, drugod je kak miniatura brez okvirja, kak reklama priloga, relief iz papirne mase ali celo le izrezek iz časopisa. Tu je vladar v generalski uniformi, tam v civilni opravi. Otroci si ne morejo dobiti jasnega vtisa, kakšen je pravzaprav naš kralj. Vse je usmerjeno na nekaj provizorij, na odposel. Izgovor, da šolske občine nimajo denarja, je čisto jalov. Zakaj pa se je poprej dobil denar za razkošne slike Franca Jožefa v dragocenih pozlačenih okvirjih, ki jih klerikalni šolski svetvi oziroma šupniki še vedno varno hranijo v podstrešjih? Zakaj naše ljudstvo takoj zmene skupaj težke tisočake za nove zvonove? — Srežki poglavarji kot načelniki okrajnih šolskih svetov naj šolskim občinam striktno ukažejo, da postavijo tozadevne zneske v proračun ali pa naj sami nabavijo za vse šolske razrede enotne slike na račun občin.

— **Pouk slovenščine v Parizu.** Kot nam javljajo iz Pariza, se bodo letos na visoki šoli za iztočne jezike otvorili tečaj za slovenski jezik. Francozi so že določili docenta, slovenskega profesorja. Zadeva je sedaj pri prosvetnem ministru v Beogradu in pričakovati je, da se v najkrajšem času ugodno reši in naše ministrstvo odpošle docenta. Z velikim zadovoljstvom pozdravljamo to vest. Časi, ko inozemec niti vedel ni, kdo so Slovenci, so za nami, odkar se čita ime našega naroda v naslovu jugoslovenske kraljevine. Jutri bomo korak naprej: naš jezik se bo učil, drugim enakopraven, tudi na visoki šoli umstvenega središča zapadne Evrope. Pouk slovenščine v Parizu je za nas velikanjskega propagandnega pomena. Na visoki šoli za iztočne jezike so se dosedaj učili vsi slovenski jeziki, tudi srbohrvaščina že dolga leta, slednjič si je tudi slovenščina priborila mesto, ki ji gre. Srbi, Čehoslovaki in predvsem Poljaki žrtvujejo vsako leto ogromne vsote za razširjanje svojih jezikov in umstvene kulture med Francozi in imajo tu že beležiti prav lepe uspehe. Omenjamo le Institut za slovanske študije in razne kurze in serije predavanj v Parizu, ki se vrste leto za letom.

— **Dr. Korošec v prosvetni ukaz.** Dr. Korošec se dolgo časa že ni počel

skoro z nobeno drugo rečjo kakor z zbiranjem imen oseb, ki se mu zde tako nevarne, da bi jih kazalo upokojiti. Iz Beograda poročajo sedaj o sadnem ukazu g. dr. Korošca za vpokojenje nekaterih profesorjev, učiteljev in učiteljic ter o imenovanju novih. Na vsemem polju zapuška dr. Korošec za seboj žalostno slavo, da kot minister ni delal drugega kakor upokojeval ne ljube mu osebe.

— **Volitve župana na Bledu.** Z Bleda 6. t. m. nam poročajo: Včeraj ob 15. popoldne se je sestal novozvoljeni občinski odbor, da izvoli župana. Volitve je vodil najstarejši odbornik Fran Rus (SLS), ki je po otvoritvi seje prečital pravilnik glede volitve župana. Po končanih formalnostih so se volitve pričele ob 16.30 in so trajale do 17.30. Za župana je bil z 19 glasovi izvoljen g. I. v. a. n. K. e. d. a. grajšček na Bledu. Zanj so glasovali demokratje, samostojni kmethje, narodni socialisti in nekateri odborniki obrtnodelavske liste. Klerikalci, 6 po številu, so oddali prazne glasovnice. Po končani izvolitvi župana je bil prijateljski sestanek odbornikov v hoteli Jekler, v znak trdne slege med naprednimi strankami. Napredni Blejci pozdravljajo z zadoščenjem novega župana, prepričani, da bo nadaljeval delo, ki ga je začel prejšnji župan g. Herman Tomc.

— **Organizacija Dinarskega dne.** Jugoslovenske Maticе v nedeljo 9. t. m. na korist neodrešenim bratom in sestram priredi Jugoslovenska Matica v nedeljo 9. t. m. »Dinarski dan« po celi Sloveniji, ki bo v Ljubljani sledeče izvedeno: Za uspešno izvedbo Dinarskega dne potrebuje Jugoslovenska Matica kakih 300 sodelavcev, ki si jo že zagotovljeni iz krogov članov vseh društev, akademikov, srednješolcev itd. Osrednja pisarna dneva je nameščena v pisarni Jugoslovenske Maticе Pred Škofijo 21, kjer se dobivajo vse informacije in se oddajajo vse denarne zbirke. V tej pisarni posluje poseben odbor, sestojč iz članov Pokrajinskega odbora Jugoslovenske Maticе in iz zastopnikov sodelavcev. Vsak sodelavec je točno za beležen, in steklenica, v katero pobira prispevke, je označena s tekočo številko. Vsi sodelavci imajo tudi trak z napisom »Dinarski dan«. Na najvažnejših križiščih v mestu so nameščene kontrolne postaje, ki prodajajo tudi odkupne znake in pobirajo prispevke sploh. Odkupni znaki imajo napis »Istra 1921« in stanejo 10 ali 5 Din. Lastnike odkupnega znaka posamni nabiralcu ne bodo več nadlegovali. Nabiranci bodo hodili po ulicah in hišah in zbirali darove v steklenice. Dinarski dan začne ob 8. uri zjutraj in konča po 12. uri popoldne. — Jugoslovenska Matica prosi vsakega, da daruje ta dan vsaj 1 dinar za neodrešene brate v Julijski Krajini in ga Koroškem.

— **Kralj in kraljica na razstavi ženske Male antante.** Kraljevska dvojica je ponovno posetila razstavo ženske Male antante. Razstavo je posetilo tudi mnogo drugih odličnih gostov, ki so občudovali krasne vzorce srbskih, hrvaških in slovenskih ročnih del. Na dvoru je bil velik sprejem, povodom katerega je kralj čestital delegatnam na velikem uspehu.

— **40letnica pevskega društva »Obilica«.** Beogradsko pevsko društvo »Obilica« pravi v kratkem 40letnico svojega obstoja. Izvoljen je poseben odbor, ki poskrbi za primerno slovesnost.

— **Iz konzularne službe.** Za vicekonzula v Celovcu je imenovan dosedajni tajnik tega konzulata Stanko Erhartič.

— **Iz državne službe.** Za arhivsko uradnico zdraviliške uprave v Rogaszi Slatini je imenovana Karolina Ravnikar.

— **Smrt zločasnega zločinca.** Dne 2. tm. je bil v Osljeju ustreljen zloglasni razbojnik Bilo Pavličević, na čegar glavo je bila raspisana nagrada 100.000 Din. Ustrelili ga je v prepri neki njegov sorodnik.

— **Glede dedščin v Ameriki** se nasvetuje prizadetim našim domačinom, da naj nikar ne obračajo do raznih spekulantskih agentov, ki zahtevajo velika plačila in le prerado spellejo na led dočimke, marveč se priporoča s strani našega zunanega ministristva, da se interirirani zatekajo v vprašanju dedščin izključno k našim drž. zastopnikom v inozemstvu potom domačih oblasti.

— **Radio-brzjavke v Čehoslovaško.** Z 20. novembrom bo obnovljena radio-brzjavna zveza med Rakovicem in Prago, ki bo sprejemala vse privatne brzjavke za Čehoslovaško.

— **Madžari zapirajo in mučijo naše državljane.** Krmar srbskega broderskega društva Milivoj Jovanović je prišel te dni na svoji ladji v Budimpešto, kjer je posetil neko kavarno. Tu je naročil cigano, naj igra srbske narodne pesmi. Probujačji se Madžari so poklicali policijo, ki je Jovanoviča aretirala. Na policijo so mu izjavili, da je osumljen vohunstva. Ladja je odplula iz Budimpešte, Jovanović pa je ostal v rokah madžarske policije in se doslej še ni povrnil. Policija, ki mu ni mogla dokazati, da je res vohun, ga je poslala v zloglasno ječo za politične zločince. Tu ga madžarski orožniki vsak dan neumljeno pretepajo. Pod nohte na rokah in nogah mu vbadajo igle. Poleg Jovanoviča je v ječi še nekaj naših državljanov, osumljenih vohunstva. Madžari jih pretepajo in mučijo, daš nimalo nikoli dokazov za njihovo krivdo.

Jackie Coogan
pride v
Elitni Kino Matica

— **Ameriška admiralska ladja »Pittsburg«** je odpotovala v soboto zvečer iz splitskega pristanišča. Pozdravila je pri odhodu mesto s trikratnim zvišanjem sirene, potem je oddajalo še od luke razsvetljevala Split v znak pozdrava z elektriniimi reflektorji.

— **Važno za one ki potujejo v inozemstvo.** Vidanje potnih listov preskrbi najhitreje in najkulantneje Tourist-Office (sedaj palača Ljubljanske kreditne banke, v prejšnjem lokalu Intercontinentala). 305/n

— **Predavanje o železniški politiki** se je vršilo včeraj v Beogradu v društvu za ekonomsko in socialno politiko. Nadaljevala se je diskusija, pričeta v zadnjem predavanju, na kar je referiral g. dr. L. Prohaska iz Zagreba o financiranju novih železnic.

— **Povišanje cene piva.** Jugoslovenske pivovarne so sklenile, da se poviša cena piva za 80 Din pri hektolitru. Povišanje opravičujejo z naraslim cenami za ječmen in prevoznih stroškov še lansko leto za 100% in končno z dejstvom, da se morajo sirovine (pivovarski ječmen in hmelj) kakor tudi steklenice dobivati iz inozemstva: stroški za vagon steklenice znašajo 20.000 Din. Povišanje cen piva je neupravičeno, ker je še sedaj pivo pri nas dražje, kakor kjerkoli drugod.

— **Atera polkovnika Vasića.** Preiskava proti polkovniku Vasiću, obtoženemu, da je tlital oporožje in municijo, je svoječasno povzročila mnogo prahu. Kakor poročajo, je tako vojaško sodišče, kakor vojaško apelacijsko sodišče kazensko postopanje proti polkovniku Vasiću, ki je trajalo skoraj 2 leti, ustavilo.

— **Privatna gimnazija v Vroševcu** se otvori v kratkem z dovoljenjem prosvetnega ministristva. Gimnazija bo štirirazredna; vzdrževal jo bo nerodimski srez.

— **O putjskem kolodvoru** nam piše potnik: Putj je glavna postaja na progi Pragersko-Kotoriba, ako izvažamo Čakovce. Potnik, ki se pripelje v Putj bodisi iz D. Lendave, Varaždina ali Kotoribe ni imel na celi poti prilike, da bi si kupil kak domači časopis, toda na splošno razočaranje tudi na putjskem kolodvoru ne prodajajo časopisov. Niti trafike ni nikjer na peronu. Tuju pač ni znano, da je trafika pri zunanjem vhodu kolodvora. Na peronu je dovolj prostora, da bi se postavil paviljonček za trafiko in prodajo časopisov, razlednic itd. Gotovo bi se rad prijavil potreben invalid, ki bi tudi na svoje stroške postavil tak paviljonček.

— **V svojo palačo na Kral. Vinohradih** se je te dni preselila »Prager Presse«, odlični češki, v nemškem jeziku pisani list. »Prager Presse« je izbornu urejevana in lahko z uspehom tekmuje v vsakem oziru z dunajskimi nemškimi listi. Našo inteligencijo, ki čita nemški, opozarjamo na ta v slovanškem duhu pisani list.

— **Prilidni kongres ženske Male antante** bo drugo leto ob istem času v Atenah.

— **Za davčno šolo v Sarajevu** so imenovani: za ravnatelja finančni delegat T. Birimšić, za profesorje Sekanina, Dobžil, Goldberg in še nekateri drugi. Finančno ministristvo je zajedno ukazalo pričetek pouka na davčni šoli.

— **Novi vagoni z restavrantri** se uvedejo na zahtevo zagrebške trgovsko-obrtno zbornice na progi Zagreb-Slavonski Brod z vlaki št. 9. in 10.

— **Velika tatvina na železnici.** Konzul v pokoji Todor Ristić se je vozil te dni iz Novoga Sada v Beograd. Med vožnjo je zadremal in ko se je v Zemunu prebudil, je opazil, da je izstopil debeli sopotnik, ki se je vozil z njim. Ko je hotel Ristić v Beogradu vzeti svoj kovček, ga ni našel. Tatvino je takoj prijavil policiji. V kovčku je bilo 5000 D, 900 italijanskih lir, nad 3000 francoskih frankov in raznih dragocenosti v skupni vrednosti 40.000 Din. Drugi dan je dobil Ristić pismo v katerem mu tat velikodušno vrača potni list in druge dokumente. Pismo je bilo oddano na pošto v Zemunu. Sum pada na privatnega uradnika Jovana Vujanovića iz Zemuna, ki je izginil iz mesta.

— **Umor v »Karagorgjevi ulici«.** Preiskava proti trgovskemu pomočniku Kovačeviću, ki je, kot znano, svolega šefa, beogradskega trgovca Nalovića na cesti ustrelil, se zaključuje. Ugotovljeno je, da je Kovačević poneveril večjo svoto denarja. — Umor je izvršil iz osvete, ker ga je Nalović stavil na odgovor.

— **Odkrit roparski umor.** Pred dnevi so na progi v bližini tovarne Kaiser pri Osljeju našli truplo nekoga 60-letnega moža, ki je imel popolnoma razbito črepijo. Preiskava je ugotovila, da je mrtvec gozdni delavec Ilija Krajnović iz Gračaca v Liki, ki je bil očitno od roparja napaden in umorjen.

Iz Ljubljane.

— **Zgradba Osrednjega tečaja za zavarovanje delavcev.** Potekel je natečaj za načrte k zgradbi Osrednjega tečaja v okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Nagrade dobijo: prvo v znesku 60.000 Din arh. g. R. Lubinsky, kateremu je poverjeno izdelanje definitivnega načrta; drugo nagrado v znesku 40.000 sta dobila zg. inž. A. Lavrenčič in Oskar Jenko, tretjo v znesku 30.000 Din zg. Rado Krekar in Vlad. Subić.

— **Izletnikom v Ljubljansko okolico** se priporoča gostinja v Sokolskem domu na Viču, kjer se točijo prvovrstna dolenska vina po najnižjih cenah. Na razpolago vedno gorka in mrzla jedila.

— **Koncert Pavle Lovšetove** se vrši v ponedeljek dne 10. t. m. ob 8. uri zvečer v Filharmoniji, na kar opozarjamo naše občinstvo. 304/n

— **Brezplačen srbohrvaški tečaj otvori »Bratstvo«** tudi letos. Pouk se prične v najkrajšem času v mestni šoli na Grabnu. Pouk je brezplačen, vendar se ob vpisovanju sprejemajo prostovoljni enkratni prispevki za stroške razsvetljave in čiščenja lokalov. Prijave za I. in II. letnik sprejema predsednik Kravos v Narodnem domu, I. desno vsak dan od 9.—12. in od 15. do 18. ure kakor tudi tavnica društva v Pulpanovi čitalnici. Ojave ulica vsak dan od 17. do 19. zvečer. Ker se bo letos število obiskovalcev omejilo, naj se reflektanti takoj prijavijo. — Odbor.

— **Smrtna kosa.** Včeraj popoldne je umrl v deželni bolnici g. Martin Mezek v 72 letu svoje starosti, stanujoč v Rožni dolini, upokojenec mestnega magistrata. Pred dvema mesecema se je ponesrečil in zlomil nogo. Po dvemesečni bolezni pa ni bilo druge pomoči, da so mu odvzeli v bolnici nogo, katere operacija pa je bila usodna. Pogreb se vrši jutri popoldne ob 16. Bil je sostanovitelj »Slavca« in zvest pristal napredne misli, ter so izgubili viški naprednjaki z njim zopet enega od stare garde. Prizideki rodbini naše iskreno sožalje.

— **Namesto »Zelenca« — Mati božja.** Duhovniki nemškega viteškega reda so res praktični možje. Ker so iz svojega obzidja izgubili reliefno sliko nemškega pesnika Anstazila Grünha, so enostavno dali pritriliti na ploščo Bogorodico z Jezuskom. Morda reši pobožna koalicija na magistratu na enak način tudi prazne Radečkega in cesarjeve podstavke.

— **Mestna Orjuna Moste pri Ljubljani** priredi v soboto dne 8. t. m. v gostilni gosp. Prusnika v Vodmatu »Martinov večer«.

— **Vabljeni so vsi somišljeniki in prijatelji Orjune.** — Odbor. 298/n

— **KINO:ABONNEMENT.** Elitni Kino Matica (vodeči kino v Ljubljani) sprejema prijave za abonement z dnem 1. novembra 1924. Natančnejše pogoje se izve pri blagajni vsak dan od 10. do 1. ure. 257/n

— **Mestna zastavljavnica naznanja,** da se vrši dražba marca 1924 zastavljenih predmetov 13. t. m. ob 3. popoldne. 307/n

Pozor! 6734 Elitni Kino Matica

vodeči kino v Ljubljani, Vam prinaša vedno le najnovejše svetovne atrakcije.

Tragedija usode.

Poskušen samomor 21 letnega mladeniča.

Snoči okoli 19. so našli pasat v Zverdi na klopi ležečega neznanega mladeniča, ki se je zviljal v krič. Poleg njega je ležala steklenica lizola, iz katere je pil. Nesrečnež je bil takoj prepeljan z rešilnim vozom v bolnico, kjer so ugotovili, da se piše Ivan N. rojen leta 1903 doma z Rakeka. Iz popisane knjige, ki jo je imel mladenič pri sebi in ki so pravi memoari, opisuje N. v trpih besedah vso tragiko svojega življenja od 12 leta dalje. Opisuje, kako je gospodarila v domači hiši avstrijska soldateska, kako je moral s trebuhom za kruhom, ko mu je umrla mati in kako ga preganja kruta usoda. Knjiga obsega skoraj 30 popisanih listov in je pisana v lepem slogu, pomešana s italijanskimi, francoskimi in angleškimi izreki itd. Mladi človek, ki je v ostalem naveden delavec, prikazuje v teh memoarih nenavadno duševno inteligencijo, kakršne človek ne bi pričakoval. Vidi se, da se je kot samouk zelo izobrazil in da obvladuje celo več jezikov. N. je bil brez službe že nad dve leti. Njegovo stanje je resno.

Iz Maribora.

— **Priziv zoper izvolitev mariborskega župana.** Socialistom kar ne gre iz glave, da bodo morali izročiti vajeti na magistratu narodnemu bloku. Zato skušajo na vse mogoče načine zavlačevati pričetek rednega delovanja novega občinskega sveta. Najprej so se pritoževali zoper volitve ter pisali v svojih »štimcah« gorostasne članke, radi katerih je bil baš te dni obsojen odgovorni urednik na 200 Din globe. Ker je bil ugovor zoper volitve kot neutemeljen zavrnjen, so se sedaj pritožili zoper izvolitev dr. Leskovarja kot župana. Seveda je tudi ta rekurz tako slamat, da ga je že okrajno glavarstvo zavrnilo kot neutemeljenega. Sedaj ga bo moral pretresati še veliki župan. Razumljivo je, da je vse to le manever socialistov, in menda tudi g. Grčarja, ki si je na ta način še mogel izplačati novembersko plačo, ki bi jo sicer ob nastopu novega župana moral prepušiti že temu.

— **Shod stanovanjskih najemnikov.** Mariborsko društvo stanovanjskih najemnikov sklicuje za v nedeljo, dne 9. nov. ob 10. popoldne v Götzovo dvorano javni shod stanovanjskih najemnikov, na katerem bo poročal delegat društva o kongresu stanovanjskih najemnikov v Beogradu. Na dnevnem redu je nadalje protest zoper nameravano povišanje najemnine ter ukinitve zaščite stanovanjskih najemnikov. Pričakovati je obilne udeležbe, vsekakor pa obilnejše, kakor na znani socialistični demonstraciji, ki je bila čisto navadna strankarska prireditev in katere so se radi tega udeležili izključno samo socialisti, dočim so vsi drugi ostali ob strani in obžalovali, da se tako pereča splošna vprašanja vlačijo v strankarsko politiko.

— **Špijonska afera v Mariboru.** Pred par dnevi je sprejel neki mariborski izdelovatelj štampiljk naročilo za izdelavo 50 štampiljk različnih vojaških komand in uradov. Pismo je bilo podpisano od nekakega kapetana, ki se je v pismu označeval kot špijon vojnega ministristva. Poleg podpisa je bil pečat štabnega oddeljenja ministristva vojne in mornarice. Izdelovatelj se je čudil tako nenavadnemu naročilu ter je par dni počakal, pričakujoč, da se naročnik osebno zglaši. Mesto tega pa je čez par dni prišlo drugo pismo, kateremu je bil priložen nekaj naročilni list, podpisan od istega kapetana ter zigosan s pečatom vojnega ministristva. Izdelovatelj štampiljk je sedaj prijavil vso zadevo policiji, ki je začela stvar zasledovati. Po par dnevnem zasledovanju je bil

aretiran narednik mariborskega vojnega okruga Ferdinand Ošlaka, brat socialističnega občinskega svetnika v Mariboru g. Ošlaka. Ta je seveda vsako krivdo odločno zanikal. Ko pa so v njegovem stanovanju našli originalno štampiljko vojnega ministristva, je priznal, da se je on izdal za kapetana ter pisal uvodoma omenjena naročila za izdelavo 50 štampiljk. Ker pa je stanoval narednik Ošlak skupno s svojim bratom, občinskim svetnikom, je bil tudi ta aretiran in pridržan v zaporu. Izpustili so ga še le čez dva dni po dolgotrajnem zasliševanju. Narednik Ošlak sicer velja za izvrstnega podoficirja, vendar pa pravijo, da se v vojaškem poklicu ne čuti srečnega. Kakor ve poročati včerajšnja »Straža«, se je nameraval izseliti v Ameriko. Ker pa bi ne mogel dobiti potrebnih listin in dovoljenja, je hotel dokumente falsificirati ter si je brskone v ta namen naročil štampiljke. V zvezi s to afero je bil zaslišan tudi trgovec Ošlak, ki pa je dokazal, da ni s tem v nobeni zvezi. Afera je vzbudila v mariborskih krogih, zlasti v vojaških mnogo prahu. Ošlaka so po zaslišanju izročili vojaškemu sodišču.

— **Razrešitev službenega mesta.** Poljedelsko ministristvo je odobrilo predlog ravnatelja vinarske in sadjarske šole v Mariboru g. Žmavca in je bil razrešen dolžnost direktorja srednje kmet. šole v Mariboru. Na njegovo mesto je bil imenovan inž. Sadar, suplent tega zavoda. G. Žmave ostane še nadalje ravnatelj sadjarske in vinarske šole.

Iz Celja.

— **Mestno gledališče.** V petek 7. nov. ob 20. uri se vprizori »Poslednji mož«, veseloigra v 3 dejanjih za abonement. — V torek 4. t. m. so gostovali v našem gledališču člani narodnega gledališča v Ljubljani. Vprizorili so Pirandellovo »Komedijo v zadruku«; »Sestero osebe isče avtorja«. Gledališče je bilo razprodano. Kakor je bilo pričakovati, občinstvo pravega smisla igre ni povsem razumelo. Vkljub temu pa je delo, kakor tudi dovršeno igranje Ljubljancev samo izzvalo med gledalci globok utis.

— **Požar.** V ponedeljek popoldne okrog 14. ure je izbruhnil požar pri posestnici Antoniji Hriberšek na Gorici, občina Vel. Pirešica. Vnele so se v dimnikulo sale, iskro so padle v slannato streho, ki je takoj začela goreti z velikim plamenom. Hiša je zgorela popolnoma, ogenj je objel tudi gospodarsko poslopje in svinjak. Zgorelo je vse, tudi vsi poljski pridejki. Rešiti je bilo mogoče samo živino in del pohištva. Gasilec se je posrečilo z velikanskim naporom lokalizirati požar, da se vsled močnega vetra ni razširil na sosedna poslopja in na bližnji gozd. Škoda znaša nad 250.000 Din, zavarovalnina pa je zelo nizka.

— **Kretanje nalezišnih bolezni** v tednu od 25. okt. do 1. novembra v mestu Celje. Škrlatica: od prejšnjega tedna ostala 2, na novo obolel 1, ostanje v nadaljnjih oskrbi 3. Griža: od prejšnjega tedna ostal 1, ozdravel 1. Ušen ostal 1, ostanje v nadaljnjih oskrbi 1.

— **Smrtna kosa.** Umrl je na škrlatici v javni bolnici Tugomer Dobovišek, sinček g. dr. Rudolfa Doboviška. Težko prizade rodbini naše iskreno sožalje! — Na Cankarjevi cesti je umrla vdova-zasebnica gospa Terezija Bračič v starosti 87 let, mati sodnega nadsvetnika dr. Bračiča in gen. ravnatelja juž. žel. v pok. g. dr. Bračiča v Ljubljani. Blag ji spomin! — Na Krekovem trgu je umrl g. Engelbert Jakhoel, fin. nadp. v pok., oče celjskega postajenačelnika ag. Jakhla. Bodil mu ohranjen časten spomin, preostali pa naše sožalje.

JUSTIFIKACIJA

V VELIKEM BEČKERU.

Število Justifikacij v Vojvodini se v zadnjem času množi. Prejšnji teden je bil v Subotici obešen glasoviti morilec Imbre Toth v torek pa je bila v Velikem Bečku izvršena justifikacija nad zloglasnim Vasom Sakulo, vodjom roparske tolpe, ki je preteklo leto umorila in oropala blagajnika in kočijaža tamošnje sladkorne tovarne. Obešenje je bilo izvršeno ob pol 7. zjutraj na dvorišču jetnišnice v navzočnosti državnega pravdnika. Obsojenčvo pritožbo je kasasijsko sodišče zavrnilo. Razsodba kasasijskega sodišča je bila Sakula javljena še isti dan, na kar so takoj sledile priprave za njegovo usmritev. Pisarna jetnišnice je bila spremenjena v spovednico, v kateri je na smrt obsojeni preživel zadnje svoje ure. V nedeljo so ga obiskali njegovi sorodniki, kakor tudi njegov 71-letni oče. Sakula je bil popolnoma miren, poslovil se je od vseh in nato napravil svojo oporoko. Popoldne je zahteval cigarete, žganja in vina. Noč je prepal popolnoma mirno, upal je še vedno, da bo pomilostčen. Ko mu je zjutraj državni pravdnik razglasil neovrgljivost razsodbe, je prosil, da se izvrševje kazni odlogi do 10. ure, kar pa je bilo odbito. Nato je še prosil, da se njegovo truplo pokopje v domačem kraju v Uzdinu. Še enkrat se je poslovil od svojega očeta in svojega 16-letnega sina in je nekaj minut po 6. stopil na morišče.

Na dvorišču jetnišnice so bili zbrani zastopniki oblasti, rabeli Florijan Mauser, manjkalo pa tudi ni radovednežev. Obsojencu je bila še enkrat prečitana smrtina obsodba, nakar je dal senatni predsednik Ivo Panić znamenje, da se justifikacija izvrši. Obsojenec je stopil na stolček pod visilicami in pokimal je še vsem znanec, rekoč: »Bog vas čuval!« To so bile njegove zadnje besede. Krivnik mu je položil nato vrv okoli vratu, njegov pomočnik pa je obsojencu izpodnesel stolček ter mu pokrpal obraz z belim prtom. Navzoči zdravniki so po 12 minutah ugotovili obsojenčovo smrt. Pravici je bilo zadoščeno...

Današnje prireditve v Ljubljani:

Kino Ideal: »Ljubljanka Newyorka« (Baby Peggy).

Kino Matica: »Willem Telle« (Konrad Veidt, Greta Rheinwald itd.).

Gospodarsko.

Nekaj zgodovine dinarja in srbskega bankarstva.

(Po zbirkah Lj. Kosierjeve »Narodne Banke« SHS.)

Prvi sledovi nekoliko urejenega trgovskega prometa na Balkanu so se pojavili šele v XIII. stoletju. V Srbiji so se pričeli kovati novci za časa vladanja kralja Vladislava (1234—1241), in sicer po relaciji 1 funt srebra = 144 komadov takozvanih »denarijev«. Poleg tega denarja pa omenja dr. Milorad Nedeljković še dvoje vrst srebrnega novca: »mecanin« oziroma »mecaline« in »aspro«. Prvi je predstavljal vrednost 100 Din (groš). Vendar pa se srbskemu gospodarskemu znanstveniku žal ni posrečilo dobiti izvora tega denarja.

Za časa turškega režima, kakor tudi za časa avstrijske okupacije (1717—1739) niso v Srbiji poznali lastne domače valute, pač pa so se posluževali tujih denarnih sredstev, kakor je to še danes običaj med albanskim prebivalstvom. Posebno je krožil tamkaj turški, italijanski in avstrijski denar. Jasno je, da so vsled tega nastale v takratnem srbskem denarništvu nerednosti, posebno še vsled procvitanja »wiprovece« in »kipprovece«, ki so spravljal kvalitativno in kvantitativno slab denar v promet. Razumljivo je, da so bile take razmere nevzdržljive, in že v naslednjih letih je izdala vlada neke vrste valutnih tabel, ki so označevale uradne tečaje posamičnih vrst denarja. Toda tudi te tabele niso zboljšale položaja, in to največ vsled dejstva, da ni država razpolagala s stabilno nacionalno valuto, kakor tudi, da faktično ni imela nikakega državnega vpliva na krožeče tuje novce.

Leta 1868. je odredil takratni srbski knez Mihail Obrenović zakonsko upeljavo »dinarja«, in sicer po pariteti francoskega franka, in že leto pozneje je nastala v Srbiji prva denarna institucija pod imenom »Prva srpska Banka«, s sedežem v Beogradu in delniškim kapitalom 1.440.000 Din oziroma 120.000 dukatov. Ta prva srbska banka je imela nalog kovanja in izdajanja in je v prvem desetletju svojega obstanka, to je do leta 1879. izdala 10 milijonov dinarjev v zlatu, 9.600.000 srebrnih dinarjev in nekaj nad 5.000.000 dinarjev drobiža.

Leta 1878. je postala Srbija član »latinske novčanične unije«, ki pa se je baš v istem letu odrekla konvencijam 1 : 15 in pol; zlato namreč srebru, tako da je Srbija od tega leta naprej upeljala v resnici nekako nepravno zlato valuto. To se pravi, da je srebrni novček, ki je stal poprej napram zlatu v razmerju 1 : 15 in pol in katerega svobodno kovanje je bilo leta 1878. ustavljeno, obdržal tudi še nadalje popolno plačilno veljavo in kot tak ostal še nadalje v prometu.

Že dve leti po ustanovitvi »Prve srpske Banke« najdemo v Srbiji nastanek novih denarnih zavodov, tako da sta se mogla denarni in kreditni promet svobodno razvijati. Žal, da je tudi takrat v mladem srbskem bankarstvu manjkalo zmognih strokovnjakov, ki bi vodili te novorojenčke s precizno roko, in le prekmalu so se pokazale posledice takratne splošne evropske gospodarske krize, ki je že v kalu grozila uničiti srbsko denarništvu. In v istini ni bila »prva srpska Banka« kos tem gospodarskim bojem in se morala z velikimi izgubami posloviiti s tega sveta. Zopet je bila Srbija obsojena v gospodarsko mrtvilo in potreba regulacije valute je postala vedno bolj pereča. Svesta si tega položaja, je vlada kon-

cem leta 1882. pooblastila takratnega finančnega ministra Mijatovića, da v interesu regulacije denarnega prometa ustvari projekt za ustanovitev novčaničnega instituta v Beogradu. Mijatović se je strokovnjaško lotil tega ne baš prijetnega dela in že 6. januarja 1883. je bil izdan ukaz za ustanovitev emisijske banke z imenom »privilegirana Narodna banka kraljevine Srbije« in po kralju Milanu I. sankcioniran. Bančni delniški kapital je znašal 20.000.000 Din, in sicer razdeljen v 40.000 delnic po 500 dinarjev za komad (prehodno pa samo za 10.000.000 Din vplačan). Subskripcija je bila v splošnem pridržana domačemu kapitalu, inozemski kapital pa kljub temu ni bil izključen. Minimalna dividenda je bila s 6 odstotki s strani države zagotovljena. Banka je dobila izključno pravico izdajanja bankovcev, ki so morali biti kriti z zlatom, srebrom ali lahko realizirajočimi papirji. Banka je izvrševala funkcije državnega blagajnika. Dobitek države je znašal po odbitku godotne minimalne dividende 25 odstotkov. Bankovci so morali biti kriti z najmanj 40 odstotki zlata oziroma srebra. Ostale določbe so bile analogne statutom »belgijske narodne banke«, ki je srbskemu finančniku služila za zgled.

S tem korakom je bilo enkrat definitivno rešeno vprašanje valute in srbskega bankarstva, in če primerjamo št. 1. dat. srbske novčanične banke v dobi njenega 37letnega obstanka, nam bodo jasne ogromne zasluge, ki si jih je v teh viharjih časih priboril zavod, v katerega danes v obsežnejšem razmahu s ponosom gledajo oči vseh sinov naše velike domovine.

I. R.

—g Novosadska blagovna borza dne 5. novembra. Na produktih borzi notirano: Pšenica, sremška, 355—360; oves, 262—265; koruza, za december-januar, 200; moka, ba za »0« 560; »0« 580.

—g Veliki letni sejem za govejo živino. konje in kramarski se vrši dne 10. novembra t. l. v St. Jerneju na Dolenjskem.

—g O gospodarski funkciji Trsta je govoril na kongresu knjižničarjev v Trstu poslanec Fulvio Suvich. Njegov govor je bil pravzaprav bolj povzdigovanje tržaškega italijanstva. Trdil je, da sta čestokrat gospodarska in politična funkcija nerazdružljivi in tudi nerazločni. Govoril je o ukodnem položaju tržaškega pristanišča in trgovine v Trstu, trdeč, da si Trst ohrani temeljne črte svojega lastnega sistema za ekspanzijo, svojo zaledno klijentelo in tudi ono v orijentu, plovnice zveze, pomorske agence, velika trgovska podjetja, banke itd. Vzpogledajo se stara tradicionalna tržišča in Trst prihaja do svojega nekdanjega trgovskega in prometnega položaja v konkurenci s severnimi pristanišči. Toda sedanjí silniti rezultati ne smejo ustvariti prevelikih iluzij. Nemčija izstopa iz svoje dolge krize ter se predstavlja v kratkem na mednarodnem trgu oborožena s svojo železno voljo in s svojim tehničnim. Konkurenca za primat bo zahtevala velike preizkušnje in trde žrtve. Poslanec misli, da bodo Italijani s svojim srčnim pogumom kos nemški konkurenci. Zelo so mu aplavdirali na sestanku, ostal pa je v vseh neprijeten vtis iz poslušanih izjav, kako se bliža nemška konkurenca in kako Trst že danes trepeti pred njo. Navzven so bili sicer trenutno zadovoljni z naglasnim italijanskim pogumom, toda pozneje so si bili vsveti tega, da ta pogum ni kdove kako velik, v prvi vrsti interesirani tržaški trgovsko - prometni krogi pa dobro vedo še to, da bo treba poguma na dve strani in sicer proti nemški konkurenci s severnega morja in proti italijanski konkurenci v bližnjih Benetkah!

—g Finančna delegacija objavlja, da izide »Izkaz o stanju hranilnih vlog (po knjižnicah in v tekočih računih) pri regulativnih hranilnicah v Sloveniji za III. četrtletje 1924« v eni prihodnjih številki Uradnega lista.

—g Italijanska vinska kriza. V Rimu je zboroval tehnični odbor za proučitev sedanje vinske krize. Profesor Peglioni je podal obširno poročilo o vzrokih sedanje krize. Proizvalni stroški vina so v Italiji previsoki, vinska industrija nima nikake organizacije, v neredu je vsa trgovina z vinom. Osnovni so se odseki, ki imajo nalogo predložiti načrte za zboljšanje vinogradništva, za ureditev kredita vinorejcem in za preskrbo prometnih sredstev, da se bo mogel vinski pridelek ugodno razpečavati. Prihodnja seja bo 27. t. m.

—g Banka za Južno Italijo. Iz Rima poročajo, da se je osnovala posebna banka za Južno Italijo s kapitalom 25 milijonov lir. Svoje delovanje bo raztezala, kakor že pove naslov, na južni del Italije, v glavnem z namenom sodelovanja pri gospodarskem razvoju južnih italijanskih pokrajin, katerim treba preskrbeti promet z inozemstvom. doma pa dati jim predvsem potrebne javne zgradbe.

—g Izložba v Wembleyu se prihodnje leto, kakor poročajo angleški listi, sigurno zopet odprti, ker je pri volitvah zmagala stranka konservativcev, ki se je posebno brigala za njo, in pa ker so dominioni po večini zahtevali, da se mora vršiti izložba tudi prihodnje leto.

—g Italijanska skrb za pomorstvo. Italijanska vlada je odredila, da se nadaljujejo subvencije parobrodni družbam in sicer do viška 147 milijonov lir na leto. Podpisanih je 19 pogodb, ki se nanašajo na 88 saborajskih črt.

—g Za našo koruzo so se pričeli interesirati češkoslovaški industrijalci spirita, ker je naš koruzni pridelek v vsakem pogledu izjemen. Plaćujejo ga po 255 Din.

To in ono.

Umor v Ločnici 1. 1921.

(Čudne zanimivosti.)

Kakor je znano, je postal v turistovskih krogih dobro znan posestnik Janez Krek, po domače Lužarjev, z Osejskega nad Ločnico pri Medvodah o veliki noči leta 1921. žrtve zahrbtnega napada, ko je šel jutraj k vstajenju. Ustrelil ga je iz zasede posestnikov sin Janez Alič iz Ločnice, katerega je bila napeljala k dejanju druga Krekova žena, Mežnarjeva iz Šmarjete pri Zlebah pod Sv. Katarino. Dočim je bila ta obsojena na 20letno ječo in se nahajala sedaj v kaznišnici v Begunjah je storilec pobegnil in ga še do danes niso dobili, vzlic temu, da se fant pojavlja od časa do časa pri svojih v Ločnici. Tako je bil letos o veliki noči skoraj teden dni doma. Pravilo, da je gledal mirno skozi okno, ko so orožniki nekoč prišli povodom navadne patrolne in vprašali, kaj je novega.

Pripeljal se je bil z železnico do Verda nad Vrhniko, kjer so ga ljudje iz Ločnice videli in spoznali. Prišel je nato čez gorovje v Ločnico. Zadržuje se stalno v hribih med Gorico in Idrijo, eno uro od Gorice, dve uri od Idrije: dela pod tujim imenom pri nekem kmetiskem sedlarju.

Ko je fant čital v časopisih o znanem neurju v Ločnici, ga je usoda svojcev skrbelala in je prišel o sv. Jerneju (dne 24. avgusta) čez gorovje pomoči zopet domov in pri tem v tem padel celo v vodo v bližini porušene hiše svojih staršev. Ker se ni upal naprej in tudi ni vedel, kje so starši, je šel nazaj v smeri proti Točcu ter prenočil v edinem, v obratu stoječem, nepoškodovanem mlinu v Zgornji Ločnici, ki je oddaljen od hiše Aličevih nekako 2 do 3 streljaja. Drugo jutro in je pa odkrnil nazaj v Italijo ne da bi bil mogel priti v stik s svojci. Mlinar je bil pač toliko pošten, da je o tem obvestil Krekove fante na Goveku, ki so javili stvar orožnikom, seveda vse mist festum, ko je bil Alič že davno čez hrib in dol.

Res zagonetno je, da se ta stvar ne more zaključiti v edino morebitno pravico. Uvidevamo sicer popolnoma, da orožnik ne more stati leto in dan v polzvedovalni službi v Ločnici ter prežati na povratek morilca, ne glede na to, da fant ne pride blizu, če bo videl da orožnik nanj čaka.

Istotako je znana averzija našega prirosteja ljudstva zoper »gospodsko«, — katero renrežirano v tem slučaju orožniki, — kar povzroča, da si nihče ne mara končati potov in silnosti v tujih zdevah, pri katerih ni nenosredno udeleženi. Vendar pa se nam zdi, da je način uradnega postopanja nekako čuden in malo preveč okoren.

Ko smo letos v številki 96. našega lista prinesli prvi vest, da se je Alič pojavil o veliki noči v Ločnici, je oblast polzvedovala — pri nas in pri — našem izvestitelju, mesto da bi bila poslala političnega agenta za 1 do 2 dni v — Ločnico, kjer ve vsak človek veliko več povedati, kakor je nam znano. Naj bi vendar oblast riskirala onih par dinarjev za potne stroške in diete, kolikor bi neč stala taka mala ekspedicija in trud bi bil obilo poplačan. Polzvedovalni organ bo mogoče dočim sedanjí osobni popis storilca in vsaj pri-

bližno kraj, kjer se zadržuje. Potem pa se naj oblast obrne pismeno na italijanske oblasti, ki bodo polzvedovale v svojem okolišju. Saj vendar ne bo bogve koliko hribovskih sedlarjev med Gorico in med Idrijo, ki bi imeli delavca, čigar popis odgovarja Aličevemu popisu, naj se že imenuje kakorkoli hoče. Sicer pa imajo vendar tudi politične oblasti v Italiji tako kakor naše, obrtne imenike, v katerih so sedlarji zabeleženi in kmetijski župani gotovo poznajo vse sedlarje v občinah. Izsleditev torej pač ne more biti čarovništvo ter bi bila tem bolj na mestu ker se ljudstvo že kar posmejuje v Ločnici.

Naše čitatelje bo zanimalo, da morilčeva rodnina nima sreče. Sestro storilčeve je poročil neki ruski vjetnik, ki je med vojno delal na žagi in po prevratu ostal tu. Ob znanem neurju, ki je zadelo Ločnico, ni bila ne samo vsa hiša porušena, marveč je voda odnesla tudi tri otroke iz njegovega zakona z Aličevimi sestrami. Dobili so jih daleč doli v dolini mrtve. Oče, stari Alič, se je pa ponesrečil pri Goricanih z vozom, ko so se mu konji splašali. Ostanki porušene hiše stoji sedaj na sredi proda ter štrle iz nje žalostno proti nebu. Da je ravno to hišo voda tako razrušila, temu je vzrok, da se v nenosredni njeni bližini združila Rili notok, ki prihaja izpod Velikega Babnika (900 m), oziroma Zgornjih Izal (900 m) in Črni notok, ki pride izpod Grmade oziroma Sedla pod Točcem. Zlasti prvi je navlažil grozovite množice svojega snežnobelega kamenja in skalovja tik do Aličeve hiše, kjer je nastal seveda vrtnec in velik nrtiški vode, katerega poslopje ni bilo kos. Aličevi so si sedaj postavili ob bregu horno leseno barako ter stanujelo v nji. Ljudstvo tolnrtič to nesrečo seveda po svoje kot »vrt bičja« ali »božjo kazeno«, dasi morilčeva rodnina gotovo ne more odgovarjati za delanje svojega člena in se tudi od nje ne more zahtevati, da bi ga izdala.

Naj končno še povemo, da restavracijska dela ravno v Ločnici zelo počasi napredujejo. Zgornji del doline je še vedno brez vsake komunikacije vzlic temu, da bi bila potrebna cesta že zaradi svinčenega rudnika v Knapužah. Mostov sploh ni še nobenih prav nikjer.

Krivičnik doživet v Novem Sadu.

Pretakli teden je bil res usodni teden Novega Sada. Smrtne nesreče, uboji umori in samomorji so se vrstili dan za dnem in ni skoraj mogoče brez kakega krvavega dogodka. Serilo teh dogodkov je zaključil umor izvršen v hotelu »Marlia«. Ruski begunec stotnik Mihail Grigorijev je na dvorišču hotela ustrelil svojega ljubavnega tekmeča notarja Gregorja Krnevelski-Sabinova in mu hladnokrvno poglavlje podelil v glavo in se potem mirno javil pollečji kot človek, ki je storil svojo dolžnost. Strahovit dogodek, ki po svoji izvršitvi živahno spominja na krvavo tragedijo, ki se je odigrala pred letom dni v pivovarni Winkel med ruskimi begunci, je vzbudil v Novem Sadu splošno razburjenje.

Dogodek se je odigral tako-le: V soboto zvečer je večerjal ruski begunec Gregor Krnevelski Sabinov kot običajno na dvorišču gledališča, kjer se nahaja ruska narod-

na kuhinja. Jedva je Sabinov sedel za mizo, je vstopil Grigorijev, ki je angažiran pri gledališču kot pevec v zboru in se vsedel k sosednji mizi. Par trenutkov zatem je Grigorijev vstal potegnil izza pasu samokres in zakričal: »Sedaj boš crknil pes!« obenem je oddal pet strelav na Sabinova. Smrtno zadet se je Sabinov po prvih strelkih zgrudil na tla, dočim so se ostali izstrelki zapčili v steno. Sabinovu sta prva dva strela, oddana iz največje bližine, razmesarila glavo in je kri pomešana z možgani brizgala daleč na okoli.

V lokalu je nastala splošna panika in gostje so bežali na vse strani. Morilec pa se je obnašal popolnoma mirno. Svojo žrtve je še brnil odločil samokres in zahteval vodo, da si umije roke. Zatem je še mirno pokadil cigareto. Ko je prispela policija, je ostal popolnoma miren. Stražniki so ga prepeljali na urad, kjer je bil zaslišan. Grigorijev je hladnokrvno priznal, da je že več mesecev nameraval Sabinova usmrtiti in je samo čakal na priložnostni trenotek. Svoj čin je izvršil iz osvete. Grigorijev je ljubil neko mlado Rusinjo, čije imena pa ni hotel za nikako ceno izdati. Devotjaka ga je tudi ljubila, vsled gromitnih razmer pa se nista mogla poročiti. Njegova zaročenka se je pred meseci seznanila s Sabinovom, ki jo je zvalil v svoje stanovanje, jo s kokainom omamnil in nato zlorabil. Jokaje je devotjka priznala svojemu zaročencu, ki je sklenil, da se nad zapeljivcem maščuje. Najprej ga je pozval na dvoboja, kar pa je Sabinov odklonil, ker se kot višji častnik ni smel boriti z nižjim. Zato je Grigorijev sklenil da ga usmrti in je svoje dejanje res izvršil. Morilec je bil izročen državnemu pravdnstvu v Novem Sadu.

Kraljica sužnjev?!

Boj proti samomoru.

V Svici je mnogo društev in tja prihajajo tudi zborovati raznovrstna društva iz inozemstva. To pot imamo pred očmi društvo za boj proti samomoru. Njegov ustanovitelj je g. Keel, ki je pred kratkim v Curlihu predaval o strašnih tostranskih in onostranskih posledicah samomora. Predstavljal je poslušajočemu občinstvu težke posledice samomora kot nelzbrisen madež, ki ostane na prizadetih družini in ki čestokrat povzroči popolno obubožanje preostalih, ako sta jim na tako tragičen način odvzeta oče ali mati. Kaj pa, ako se samomor ponesreči in postane smrtni kandidat duševni in fizični pohabljenec? O tem vedo mnogo povedati naši zdravniki in zlasti psihijatri. Kjer ni nikakega premoženja padejo obžalovanja vredne žrtve v breme občanom ali deželniim zavodom. G. Keel pa je se potem še zelo razburil proti tistim ljudem, ki pravijo, da se s smrtjo vse neha. Po njegovi sodbi to ni res, marveč duša živi dalje in težko trpljenje čaka onega, ki si je sam vzel življenje. Nato je govornik citiral dramatično pesnitev Švedine Marlie Karaše, ki slika v pretresljivih verzih trpljenje duše, ki se je ločila od sveta vsled samomora. dokler končno ni deležna dolgo pričakovane rešitve. Povedal je govornik k zaključku, da društvo za boj proti samomoru deluje že tri leta uspešno, da je posredovalo v 430 slučajih in izdalo podpor 3000 frankov. Odbor deluje brezplačno. Politiške oblasti se pogosto obračajo do tajništva, naznanjajoč mu tudi samomorne pokuse. Keel je apeliral na občinstvo da naj prispeva po svojih sredstvih društvu v korist.

• S parnikom okoli sveta. Parnik »Rdeče zvezde« (Red Star Line) »Belzenland« namerava iz angleškega pristanišča Plymouth odpluti po morju okoli sveta. Vožnja po morju okoli sveta je določena na pet mesecev in se je udeležiti 500 potnikov. Ker skladišča za živila ne zadoščajo, so živila spravili še v druge prostore. Parnik vzame s seboj 100.000 funtov volovskega mesa, 78.000 jaje, 10.000 funtov masla, 30.000 balonov kondenziranega mleka in 100.000 funtov moke. Velike so tudi množine alkoholnih pijač. Potovanja okoli sveta se udeležijo tudi več znanstvenikov in raziskovalcev.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Ed. Rice Burroughs:

„Tarzanov sin“.

POGLAVJE I.

»Ajaks«.

Veliki čoln ladje »Marjorie« je plul po reki navzdol, znan od teka reke, k morju, kjer je bila zasidrana ladja. Moštvo je mirno počivalo, utrujeno po naporu, ki ga je imelo, ko je veslalo po reki navzgor. »Marjorie« je bila od njih oddaljena le še kake tri angleške milje. Bila je že pripravljena k odhodu, in njena jadra so bila že napeta. Čakala je samo še na povratek moštva in čolna.

Toda moštvo je v tem trenutku iz mirnega sanjarjenja in kramljanja prebudil čuden glas, ki je prihajal od severnega brega reke Ugambi. Nenevadno, hripavo vpitje je bilo to; ko se je moštvo ozrlo v to smer, je opazilo tam čuden stvor v razni barvnih cunjah, samo kosti in kožo; s kosčeniimi rokami je krillil proti moštvu.

»Kaj je vendar to, vraga?« vpraša eden izmed moštva.

»Je to belokožec,« pravi krmilar, ki ga je opazoval z daljnogledom. »Fantje — razpnite jadra in usmerite naravnost tja, da zaznamo, kaj pravzaprav hoče.«

Ko so se bližali bregu, so zapazili, da stoji na njem suha postava z redkimi, belimi lasmi. Truplo je bilo strašno propadlo, vpognjeno in grbasto, obraz je bil pokrit z nebroj brazgotinami, lica

je zakrivala gosta, ježasta brada. Iz napologastih oči so curkoma lile solze in prosto teklo po ovenelih, nagubanih licih. Mož je še vedno proseče povzdigoval roke in mrmral neko čudno, veslačem neznano govorico.

»Ste li vi morda Rus,« ga kar na slepo srečo vpraša krmilar in pripomni: »Povejte nam to v angleščini.«

Mož je spregovoril nekaj besedi v slabi angleščini, tako da so opazili, da se je temu jeziku že precej odvadil. Vendar pa so ga v toliko razumeli, naj ga vzamejo s seboj v čoln in odpeljejo iz teh groznih krajev. Sprejeli so ga v čoln in odpluli proti »Marjoriji«. Ko se je malo opomogel, je svojim rešiteljem pripovedoval žalostno zgodbo o lakoti in bedi, o neizmernih mukah in o bridkem trpljenju, ki je trajalo dolgo vrsto let. Kako je prišel v Afriko, o tem jim ni pripovedoval. Imeli so vtis, da je pozabil na vse ono, kar je preživel do onega časa, ko je prišel v divje pragozdove, v katerih je bil uničen telesno in duševno. Očividno tudi ni vedel povedati svojega imena, in zato so ga vsi kratkoma nazivali Mihael, kar se je zdelo, da je njegovo krstno ime. Ta človek je bil tako izpremenjen, da ne bi nihče v njem spoznal nekdanjega cvetočega in življenja polnega Alekseja Pavloviča.

Je temu že dolgo let, odkar se je Pavloviču posrečilo uteči enaki usodi, kakršna je zadela njegovega gospodarja in tovariša Nikolaja Rokova, katerega je na krovu ladje »Kinkaidu« raztrgal krvilačni Sheets. Utekel je sicer smrti, toda nje-

govo trpljenje je bilo od tega časa strašnejše, kakor sama smrt njegovega tovariša.

Pavlovič je bil izgnan z ladje, na kateri je gospodaril Tarzan s svojimi razbojniki; pribežal je v džunglo brez vsakih sredstev za življenje in brez vsakega orožja. Dolgo časa je blodil po pustih pokrajinah, dokler ni nekega dne zašel globoko v notranjost zemlje in na del v roke divjim plemenu ljudožrcv. Le slučajno razpoloženje poglavarja mu je ohranilo golo življenje; toda samo zato, da bi ga uničili na najgroznejše načine. Celih deset let je bil v zasmeh in v norčevanje naselbine. Kamenjali so ga otroci in žene, pretepali in tudi dostikrat so ga ranili razbojniki divjega rodu; kadar se jim kaka stvar ni v polni meri posrečila, so vso svojo jezo in strast zilili nad njim. Pogosto so ga mučili hudi napadi mrzlice, vendar v celni naselbini ni bilo človeka, ki bi mu v uteho podal kapljico vode. In vendar ni umrl.

Ostudne bolezni so bile na njegovem obrazu ter so zapustile globoke, velike in nečedne sledove, tako da je njegova že itak neprijetna zmanjnost postala naravnost zoprna in odporna. Zaradi teh bolezni in neprestanega mučenja je Pavlovič tako strašno propadel in shušal, da bi ga niti lastna mati ne mogla spoznati. Preje so mu glavo pokrivali gosti in črni lasje, sedaj pa mu je ostalo le še nekaj redkih, belih in dolgih kodrastih las. Glava je bila polna udrtin in brazgotin. Hoja, nekdanjé ponosna in krepka, se je spremenila v počasn, negotov in opotekajoč se korak. Tako hodijo starci ob koncu svojih dni. Zobje so izginili: deloma so mu odpadli, deloma so mu jih izbili divji doma-

čini. Njegove duševne sile so ginevale in propadale, da je bil Pavlovič tudi v tem oziru popolnoma uničeno človeško bitje, ki je vzbujalo sožalje in obenem stud.

Na »Marjoriji« so ga skrbno negovali in izdatno živili. Sile so se mu sicer neznatno vračale, toda njegova zunanost je ostajala neizpremenjena. Oslabel in napol uničen je ostal ves čas, prav do svoje smrti. Pavlovič ni bil star niti štirideset let in vendar ga je vsakdo smatral za starca nad osemdeset let. Neizprosna narava je zahtevala od njega več, kakor smrt.

V duši Alekseja Pavloviča je zaiskrila misel maščevanja. Hotel je maščevati moža, katerega je hotel sam uničiti, a je bil zaradi njega skoro popolnoma uničen sam. Da, resnično — Aleksej Pavlovič je sovražil Tarzana iz dna svoje duše. Tudi spomin na Rokova mu ni bil svet, zakaj Rokov ga je zapeljal v strašno trpljenje, katero je moral prenašati celih deset let. Toda Rokov je bil mrtev in tako mu je ostala le še druga jeza in sovraštvo. Sovražil je policijo, ki ga je izgnala iz cele vrste mest, sovražil je zakon, ki ga je neusmiljeno in stalno zasledoval, sovražil je z gnevom in strastjo ves svet in vse. Vsa njegova notranjost je izžarevala to strast. Pavloviču je bila tudi hvaležnost tujca. Sovražil je celo mornarje, ki so ga v dobrosočnosti preproste svoje duše oteli in rešili. Bil je molčec — in se je vseh izogibal. Za delo na ladji ni bil. Bil je strašen, čuden človek. Zato so se ga kmalu tudi drugi pričeli izogibati in ga puščati v samotarijenju. Nihče se ni več zmenil zanj.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 20. zvečer.

Četrtek, 6. novembra: Zaprto.
Petek, 7. novembra: »Firma P. B.«. Red E.
Sobota, 8. novembra: »Šestdeset oseb išče sv.
torja«. Red A.
Nedelja, 9. novembra: »Zora, dan, noč«.
Red B.
Ponedeljek, 10. novembra: »Pri Hrastovih«.
Red B.

OPERA.

Začetek ob 1/2 20. zvečer.

Četrtek, 6. novembra: »Rusalka«. Red D.
Petek, 7. novembra: »Majski noč«. Red B.
Sobota, 8. novembra: »Cavalleria rusticana«.
Red C.
Nedelja, 9. novembra: »Trubadur«. Gostuje
tenorist dr. M. Adrijan z Dunaja. Izven.
Ponedeljek, 10. novembra: Zaprto.

— Sprememba današnjega opernega repertoarja. Današnja predstava »Pikove dame« se mora odpovedati, in to vsled boleznih več. Vanečkove, ki se ni okrevala in valed zdravniške odredbe danes ne more nastopiti. Mesto »Pikove dame« so poje opera »Rusalka« za isti red D. Abonenti reda D dobe »Pikovo damo« z gostom Šimencom poje.

Šentjakobski gledališki oder v Ljubljani.

▼ sobota, 8. nov.: »Maks v škriplcih«.
V nedeljo, 9. nov.: »Kirke«.

— Šentjakobski gledališki oder ponovi v soboto 8. nov. izvrstno burko »Maks v škriplcih«. Igra je dosegla v Ljubljani in v Škofli loki, kjer so Šentjakobčani gostovali, velik uspeh. Posetite predstavo. V nedeljo dne 9. nov. se ponavlja verziška komedija »Kirke«. Kdor hoče videti medvojno verziško delovanje, naj ne zamudi prilike posetiti to predstavo, v kateri so izvrstno slikani vsi verziški elementi. — Predprodaja vstopnic v kavarni Zalaznik na Starem trgu.

M. Z.

„Zora, dan, noč.“

Tridejanska komedija, pisal Dario Nicodemus (iz italijanske prevle član našega odra g. Kralji). Pravzaprav samo duhovito zabaven dvogovor dveh neznanec, mlađega gospoda in lepe gospodične, ki se srečata na vse zgodaj — on ima ob šestih zjutraj resen dvoboj —, potem v polnem solncu — dvoboj se je zanj srečno iztek —, in naposled v večerni mesečini, kjer pride po sentimentalnostih, ki morejo biti docela okusne in prijetne samo v italijanski, do zoro. Saj smo jo bili pričakovali že izza prvega srečanja. Zares zelo srčkano delo in dovipno. Ker pravzaprav ni nič dogodka na odru, leži ves razvoj v besedah.

Vsač stavič prinaša nekaj; če že ne gre dejanje vedno razvoju dalje, se dvogovor vsaj leskeče, kakor brušena prizma, kadar jo v solncu premikaš, da se iz nje bliskajo žarki in mavrice. Igra je v marsičem podobna duhovitemu, ljubeznivemu teljtonu. Pisatelj causeur in charmeur. Vsač akt ima drugo občutje, ki je v skladu z dnevnim časom. Zarana zjutraj »brezmadežne ure«, sama nežnost, prvo porajanje ljubezni, zvezano s sočutjem in skrbjo mladega dekleta, da bo neznane, ki se li je na nenavaden način in celo predrzno približal, morda čez par ur mrtev. V polnem solncu obstransko razočaranje, banalnost svetlega dneva, ki rodi preprič in trpkost. Mesečina zopet — adagio, zaljubljenost, »izpoznanje«, da je zdaj šele prišlo prav pravo, zato odločitev. Igra sloni na srečni vporabi resnice, da so naši afekti drugačni ob drugačni luči, ob različnem vremenu. Dnevni časi na nas, če hočemo ali ne, tipično in različno učinkujejo. To je Nicodemus prav duhovito vporabil.

Ko sem slovenski prevod pred par dnevi prečital, sem pa imel čut, da vsebuje ves razvoj pravzaprav že prvi akt in da je gostobesednost drugih dveh le zato tu, da sta prilično tudi tako dolga kakor prvi. Zlasti, ker so trije akti že v naslovu igre programatično začetni, bi se pa, če bi ne šlo za igro, ki naj izpolni večer in obdrži ravnotežje razporedbe, vse to, kar je v drugem in tretjem aktu, povedati dosti krajše. Recimo, če bi šlo za noveleto. Pri čitanju sem dobil tudi čisto določni vtis, da je prvi akt vseskozi izvrsten in zelo originalen. Nič mu ni odveč. Drugi akt se mi je zdel najslabši, ker se premalo razvija in se vleče skoro skozi vsega sam preprič razočarane dvojice. Tretji pa je v bistvu sladka sentimentalnost (povdarjam ponovno, da je pa dialog prav vseskozi poln temperamenta, duha, humorja), lunin svet, vzdih, muzika nevidnega klavirja, skratka: Saj bi se sam Belcebub mogel edinole zaročiti pri taki medeni »štimungii«. Tem bolj mlad samec in šegava italijanska krasotica s primerno institutsko vzgojo. H koncu bi morale po ložah tete, stare tete itd. ob kapajočih solzah nesebične sreče plesti nogavice za bodočega prvorojenčka. Je pa vse stvar pri vsem tem res fina, zabavna za vsak okus in pa — jako, jako težka za jako, jako dobro igralca (vsaj ta je dva).

Celotni vtis prve predstave? Srednji: rešili so še precej. Zlasti Šaričeva. V Kralju ni imela pravega partnerja — ker ga sploh nimamo. Kdo naj bi pri nas igral mladega, obrušenega, »moderno« se vedečega gospoda, rutiniranega družabnika in obenem vseskozi nežno in častivredno čutečega? Najboljši med izbiro je bil Še Kralj, ki je povrtu imel tudi servituto na vlogi, ker je igro prevedel, nanjo opozoril in jo brez dvoma edini videl pri izvrstnih italijanskih igralcih. A ni Kralj za mladostne ljubimce, ne v glasu, ne v gibanju. V prvem dejanju je tudi — privrženec mi moram to očitati — pretiho govoril, hoteč povdarjati

nežnost, ob prvem svitanju dneva. Njegov glas ne zna šepetati in napol šepetati tako, da bi se razumelo preko občinstva. Igra je izgubila dosti poant, dovipnih besednih dvobojev radi tega. Ko je slučajno izvedel za ime, ki mu ga miljenka noče povedati (mami jo v hiši pokliče: »Ana«), ima to ime očaran ponoviti. A mesto »Ana« je prišlo za poslušalce iz njegovih ust (dvakrat) samo »A«. Kdor igre ni bral, ni imel pojma, kaj pomeni ta kratki samoglasnik. Kraljevi gibanja rok se omejuje na par vedno se ponavljajočih in sploh je silno z rokama govoril. Vsa čast mu in hvala, da nam je prinesel ta bonbon ljubeznivega in nepoznanega nam pisatelja, toda, sam si mora priznati, da ni vsvarjen za take vloge, čeprav je eden izmed maloštevilnih talentov našega odra in morda prvi. Toda na violoncelu se pač ne da girati violine. V tem težji stvar.

Šaričeva, če bi bila imela enako vglasenega družeta, bi bila pač delu pomagala do tega, kar hoče biti. Čudno pa je to, da je bila neprimerno najboljša v drugem aktu in je ta akt na odru pridobil proti svojima sosedoma čudovito napram razmerju, ki ga dobiš iz knjige. Iz tega pa tudi tem bolj izpoznavan, da je druga dva akta, zlasti pa prvega, dosti težje dobro igrati. V drugem aktu ima ženska vloga tudi več nevezanosti na sekundiranje ko moški. Razposajenost, humor ob zajutruku, izbruh jeze — vse to je Šaričeva zares krasno napravila. Ta akt je tudi edini prejel od vsega srca odobro, jako močan aplavz.

O režiji gospoda Osipovića pa ne morem reči prav nič dobrega. Saj z igralcema ni imel opraviti ničesar. Gre pa le za dekoracijo. Menda si še igre prečital ni. To mislim radi tega, ker je postavil naravnost pred vrtna vrata ob katerih se odigravajo temeljno važne stvari, debelo drevo, ki je vrata in igralca vsaj za levo polovico gledališča popolnoma zakrivalo. Ravno prevajni začetek, ko sili Mario, dasi tu, skozi vrata na vrt, Ana mu jih pa od znotraj tišči, je moral ostati radi nemogočega opazovanja prizora gledalci nepojasnjen, nerazumljiv. — Če imata vsaj Šaričeva in Kralj kaj ljubezni do svoje igre, bosta pač poskrbela, da to tudi sicer čisto nepotrebno drevo izgine. Sploh je »vrt« tako natlačen z drevjem, da ubija vse ono občutje, ki si ga razbereš iz knjige, zlasti vonjavost bežeče noči. Nasprotno se ti zdi, da se moraš v tej gošči, ki pritiska k tlom, zadušiti. Manjka občutka značilnosti. In pa tista, menda celo nanovo naslikana vila, ki se tako bedasto rine v itak že premajhni prostor. Ali bi ne zadostilo, da je hiša čisto ob strani odra, v profilu toliko, da čutimo njeno eksistenco? Saj ni treba, da zajutrukuje Ana na verandi vile. Pri čitanju sem si mislil, da stoji znotraj ob vrtnem zidu, poleg vrat, pletena klop, dva stola in vrtna mizica. Tja si prinese gospodična iz hiše taso z zajutrukom. Ko sta sedela igralca na verandi, zakrita po stebru, ju gotovo ni videla desna stran gledališča? Ali je to prav? Seveda tudi ne spadajo vrtna vrata na levo stran odra, nego zadaj prav v sredo. Pisatelj celo pravi, da se skozi njih palčice vidi ven v košat lipov drevo-

red. V tretjem aktu bi pa morali videti ljubimca, kako zuna pred vrati nervozen leta gori in doli. Osipovič je mislil, da se bo izkazal tem bolj, čim več kulis skupaj navali. In je vse pokvaril. Scena je dihala nemir, kakor nepopravljena soba. Kar se tiče luči, ne bom dosti govoril. Tu je nesposobnost pri nas že v navadi. Vendar bi pa moral režiser vsaj to preprečiti, da mašinst ne bi zaprl luči sploh, če gre na koncu čez luno oblak, in naj bo še tako gost. Oder je izgubil sploh vsako trdico iluzije in je učinkoval kakor umazana drvarnica, če ponoči s svečo v roki vanjo pogledaš. Take »režije« res ne potrebujemo.

Kar je še glasov v igri, prihajajo le od ljudi, ki so v hiši. Mislim bi, da to ni posebna umetnost. Pa je bil vendar glas, ki je predstavljal Pavlina, brez razuma za vlogo, surov in bedast v prednašanju svojih par stavkov. Efekt pokvarjen docela.

Jubilej ruskega učenjaka.

V soboto je praznoval 80letnico rojstva eden največjih sodobnih ruskih učenjakov, Nikodim Pavlovič Kondakov, sedaj profesor na Karlovi univerzi v Pragi. Vihra ruske revolucije ni prizanesla niti tako znamenitim sinovom slovanske matuške Rusije, kakor je Kondakov, ki si je pridobil s svojimi znanstvenimi deli o starostni in bizantinski umetnosti svetovni sloves. Star po letih ali bodi po duhu, je bil ta »knez znanosti«, ki je neprestano stremil za novimi uspehi svoje stroke, na stara leta prisiljen poiskati si zavetlišča v tujini. Začetkom leta 1920. je zapustil Rusijo ter odpotoval preko Odesa in Carigrada na Balkan, kjer se je hotel zateči v eno slovanskih držav. Bolgarija je bila prva, ki mu je rade volje ponudila gostoljubno roko. Čim so bolgarski vseučiliški profesorji, ki visoko cenijo njegovo znanstveno avtoriteto, izvedeli, da se je Kondakov med potjo ustavil v Sofiji, so porabili priliko, da povabijo v svojo sredo tako znamenito znanstveno moč. Dve leti, ki jih je preživel Kondakov na sofijski univerzi kot redni profesor, so ostavili svetle spomine in utrdili prijateljske vezi med rusimi in bolgarskimi učenjaki.

Po kratkem pregledu krščanske arheologije in bizantinskih spomenikov se je Kondakov v svojih predavanjih podrobno dotaknil vpliva, ki so ga imela nomadska in barbarska plemena na ureditev bizantinskega dvora, bizantinske armade in kulturno življenje te starodavne države sploh. Prvotni značaj bizantinske umetnosti ima svoj izvor tako v maloazijskih centrih, kakor tudi v Jeruzalemu in Antiohiji, kjer je našla prvotna umetnost po Perziji novo domovino in kjer so jo prvi usvojili sami Arabci. Dajle se je predavatelj pečal z obojema in bizantinskim cesarstvom in balkanskimi narodi. Njegova predavanja so vzbudila splošno zanimanje zlasti med vseučiliškimi profesorji in bolgarskimi muzejskimi krogi.

Poleg rednih predavanj se je pečal Kondakov tudi s proučevanjem krajevnih spomenikov, med katerimi so ga zlasti zanimala podzemne grobnice, odkrite pred leti blizu stare cerkve v Sofiji. V teh grobnicah so se

ohranile zanimive freske, po slogu grško, po umetnosti pa siroegiptovsko delo. Arhangelji, ki so jih našli v teh grobnicah, predstavljajo po svojem pomenu posebno zanimivost. V bolgarskih narodnih pesmih in tradicijah je mnogo legend o arhamandritu Mihailu, ki je prihajal k bolnikom, da »sprejme dušo umirajočega«. Iz tega je razvidno, da je dobila Bolgarija že gotovo vero v kult umrlih in češčenje arhangelov. Ta vera je nastala na vzhodu v III. in IV. stoletju; iz te epohe datirajo mnogi amuleti, ki so v zvezi s češčenjem štirih arhangelov — Mihaela, Gabriela, Rafaela in Uriela. Ta vera je prenehala, ko je laodikijski sabor prepovedal češčenje arhangelov. Kot dokaz, da je nastal kult arhangelov na vzhodu, služi znamenit napis o češčenju štirih arhangelov, ki ga je odkril M. Ramsay na svojem potovanju po Mali Aziji. V rimskih katakombah so našli v nekem grobu ploščico iz čistega zlata z imeni štirih arhangelov. Iz tega sledi, da je prišel običaj, da se veže pokopavanje s češčenjem arhangelov, na balkanski polotok iz Rima, kamor je bil prenešen iz Egipta.

Na zasedanju bolgarske akademije znanosti, kjer je bil Kondakov izvoljen za člana, je predaval o rezultatih svojih študij, ki jih je posvetil delu Konstantinu Bagnerodnega »De ceremoniis« in G. Kodina »De officialibus«. V svojem predavanju je skušal pojasniti znano rusko narodno pripovedko o legendarni torbici s prstjo, v kateri je »zemlja« privlačnost, ki jo pritiska sila orjakov. Avtor primerja to torbico z ono skrivnostno črno torbico, ki se pojavlja med carskimi svetinjami bizantinskih cesarjev. Drugo njegovo predavanje je bilo posvečeno ruski »ikonici« (podoba matere božje). Temu delu je posvetil Kondakov več let ter zbral dragoceno zbirko najrazličnejših fotografij.

Kot eden najboljših poznavalcev stare zgodovine in umetnosti je napisal več del, med katerimi so znana »Ruske starine«, »Zgodovina bizantinske umetnosti in ikonografije po miniaturnih grških rokopisih«, »Starodavna arhitektura Georgije«, »Mozaik mošeje Kachrije Džami v Carigradu«, »Bizantinske cerkve in spomeniki Carigrada«, »Ruske starine v spomeniki umetnosti«, »Ikonografija božje matere« itd.

Rojen 1. novembra leta 1844. v kurtiski guberniji, je preživel svoja otroška leta v Moskvi, kjer je dovršil tudi svoje študije. Na univerzi v Odesi je začel svoja predavanja o zgodovini in umetnosti. Krščanska arheologija in bizantinska umetnost sploh je postala glavni predmet njegovih študij. Potoval je po različnih krajih Rusije in inozemstva, kjer je zbiral gradivo za svoja poznejša dela. Bil je tudi v Parizu, Londonu, Milanu, Carigradu, Siriji, Palestini, Južni Franciji itd. V Pragi je doživel v neprestanem znanstvenem delovanju svojo 80letnico. Kot profesor Karlove univerze uživa med češkimi znanstveniki velik ugled. Kot zaslužnemu znanstveniku in slovanskemu bratu kličejo jubilarja: Še na mnoga leta!

— Shakespearov večer priredi v Beogradu tamošnji angleško-južnoslovenski klub ob odhodu znanega igralca Mihajla Kovačevića v inozemstvo. O Shakespearu bo predaval R. Mladenović.

Darujte za „Sokolski Tabor!“

Šolske zvezke, dnevnike, risanke

nudi po nizki ceni

Narodna knjigarna

Ljubljana, Prešernova ulica 7

KAVARNA EMONA

Dnevni koncerti elitnega salon. orkestra

Začetek ob 20. uri.

BAR EMONA

Otvoritev zimske sozije 1924—25 meseca novembra.

Prvovrstni program: Josete Prince, Kitty Boss, Ossi Grewald, Irma Kotty, Ninon and Stelio, Lansky Troupe, Renee, hrvatska subreta, svira Pertelić Duo. Orig. Jazz-Band, Razposajeno Gajo. Pričetek programa ob 24. uri.

JAN FIALA, kavarnar in restavrator

Pisalni stroji, potrebšnine mehanična delavnica

3591 (popravljalnica)

L. BARAGA, Ljubljana,

Selenburgova ulica 6.

Kupujem sve vrste vune

od kože (tabačine). Mustre

sa cenom slati na adresu:

J. Mitlić, Beograd

Miloša Velikog 99.

6793 (Vunarska radnja)

Drva

trboveljski premog

H. Petrič

Ljubljana

Gospodstvska cesta 16

Telefon 343

T 57

Električni kraljni obroč.

NOVOI

Vsak lonec električen

skuhva v šest minutah!

Samoprodaja: Elektro-Kompany,

Ljubljana, Sv. Petra cesta 25.

Mali oglasi

Službe

Več dobrih

mizarjev

za fino pohištveno in

stavbno mizarstvo delo —

išče Alfred A. m. n. n.

mizarstvo, Tržič. 6778

Provizijske

zastopnike

proti visoki proviziji za

Slovenijo se išče za plo-

donosen predmet. — Po-

nudbe s sliko in navedbo

dosedanje delavnosti in

zastopstev na upravo »S.

Naroda« pod »Visoka

provizija/6790«.

Stanovanje

Na stanovanje

in hrano se sprejemata

takoj dva gospoda. —

Ambrožev trg št. 1 (go-

stila). 6794

Krasno stanovanje

s štirimi sobami in vsemi

priljubljenimi, z vsem kom-

fortom, se odda takoj v

novi palači v sredini me-

sta. — Cenj. ponudbe na

upravo »Slov. Naroda«

pod Mirno in svetlo/6787.

Stanovanje

Na stanovanje

in hrano se sprejemata

takoj dva gospoda. —

Ambrožev trg št. 1 (go-

stila). 6794

Krasno stanovanje

s štirimi sobami in vsemi

priljubljenimi, z vsem kom-

fortom, se odda takoj v

novi palači v sredini me-

sta. — Cenj. ponudbe na

upravo »Slov. Naroda«

pod Mirno in svetlo/6787.

Kupim

Orehe in gobe

plačuje najbolje — M.

Gersak & Co., Ljublja-

na, Kongresni trg št. 10.

6683

Prodaj

Proda se dobro vpeljana

izvozna trdka

živilske stroke z močnim

krogom odjemalcev iz

vseh evropskih držav; si-

jajna bodočnost za vsa-

koga! Proda se radi po-

manjkanja kapitala. Le-

resni interesi naj stavi-

vijo svoje ponudbe do

8. t. m. pod »Sigurna

eksistencija/6777« na upr.

»Slov. Naroda«.

Goriški maroni

(lep) — se dobi po nizki

ceni v delikatesni in spe-

cijski trgovini Anton

Verbič, Ljubljana. 6788

Otroška postelja

(hela, emajlirana) se po-

ceni proda. — Naslov

pove uprava »Slovenske-

ga Naroda«. 6784

Kapital

Družabnik

s 150 do 200.000 Din ka-

pitala se išče za trgovino

samo na veliko (dva do-

broj vpeljana predmeta)

v Ljubljani, s sodelova-

njem v pisarni. — Cenj.

naslove pod št. »Dobro

predmet« na: Alo ma

Company, Ljubljana.

6795

Vpremnice

Kupci

nepremičnin!

Zahtevajte v vsakem

javnem lokalni reklamni

list »POSEST«, v kate-

rem so obširni popisi

raznovrstnih vil, stano-

vanskih, trgovskih, obrt-

nih in gostinskih hiš ter

posestev, kmetijskih in

gručastih posestev, mili-

nov, žag, stavbišča itd.